

Koulujen liikuntasalien käyttö vapaa-ajan harrastetoiminnassa – valtakunnallinen selvitys

**NUORI
SUOMI**

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

vai

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	4
1.1 Selvityksen tausta ja tavoitteet	4
1.2 Selvityksen toteutustapa ja aineisto.....	4
1.3 Aiempia selvityksiä koulujen liikuntasalien käytöstä	7
2. SELVITYKSEN TUOTTAMA YLEISTIETOA KOULUJEN LIIKUNTASALEISTA JA MUISTA KOULUJEN SISÄLIIKUNTATILOISTA	9
3. KOULUJEN LIIKUNTASALIEN HARRASTEKÄYTÖN ORGANISOINTI KUNNISSA ...	12
3.1 Liikuntasalien harrastekäytön vastuutahot ja varauskäytännöt kunnissa	12
3.2 Koulujen liikuntasalien käyttöaika arki-iltoina.....	13
4. KOULUJEN LIIKUNTASALIEN KÄYTTÖASTE	15
4.1. Koulujen liikuntasalien koulukohtaiset käyttöasteet / koulukysely	15
4.2 Koulujen liikuntasalien kuntakohtaiset käyttöasteet / kuntakysely	15
4.3 Koulujen liikuntasalien käyttömahdollisuudet iltapäivätunteina	19
5. KOULUJEN LIIKUNTASALIEN HARRASTETOIMINNAN KÄYTTÄJÄRYHMÄT	22
6. KOULUJEN LIIKUNTASALIEN HARRASTEKÄYTTÖÖN LIITTYVÄT ONGELMAT	24
7. KOULUJEN LIIKUNTASALIEN KÄYTÖN TEHOSTAMISEEN LUODUT KÄYTÄNNÖT.....	28
8. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA	32
8.1 Selvityksen keskeiset johtopäätökset	32
8.2 Toimenpide-ehdotukset.....	34
LIITTEET	
Valtakunnallinen selvitys koulujen liikuntasaleista.....	38
Kuntien sisäliikuntatiloja koskeva valtakunnallinen selvitys	41

Tekijät Reijo Ruokonen, Jan Norra ja Anni Polari
Valokuvat Nuoren Suomen arkisto
Taitto Aino Myllyluoma
Paino Esa Print oy

ISSN 2341-5754
ISBN 978-952-297-007-7

Valo julkaisu – Koulujen liikuntasalien käyttö vapaa-ajan
harrastetoiminnassa – valtakunnallinen selvitys

Esipuhe

Valtionhallinnon toteuttamassa liikuntapolitiikassa on vahvistettu tiedolla johtamisen toimintatapoja. Tämä näkyy etenkin opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntayksikön pyrkimyksinä lisätä tutkimus-, selvitys- ja arviointitiedon systemaattista käyttöä ministeriössä tehtävän päätöksenteon tukena.

Päätöksenteko liikuntahallinnossa on kautta aikojen perustunut tietoon ja tutkimuksiin, mutta myös havaintoihin ja kokemukseräiseen tietoon. Liikuntapolitiikassa tiiviit kontaktit valtionhallinnon ja toimijoiden kesken ovat olleet merkittävä päätöksenteon tuki. Käytännössä liikuntapolitiikkaa on linjattu ja toimenpiteitä suunniteltu hyvässä yhteisymmärryksessä liikuntayksikön, ministeriön poliittisen johdon sekä liikuntajärjestöjen ja muiden alan toimijoiden kesken. Tutkimuksellisen ja kokemukseräisen tietopohjan käyttöä päätöksenteon pohjana ei voida täysin asettaa vastakkain, vaan ne täydentävät ja tukevat toisiaan. Sen sijaan tiedon kulkeutumisen keinoja on systematisoitava, jotta päätöksenteon tukena on yhä enemmän relevanttia, laadultaan hyvää ja eri aloilta kertyvää tietoa käytössä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntayksikkö on aloittanut päätöksentekoa tukevien selvitys- ja tutkimushankkeiden avustamisen. Liikuntayksikkö on tunnistanut aiheita tai kysymyksiä, joiden selvittäminen voisi lisätä päätöksenteon laatua ja vaikuttavuutta. Valtionavustushaulla on toteutettu nopeitempaisia, noin vuoden mittaisia tutkimus- ja selvityshankkeita niistä aiheista, joista ministeriön liikuntayksikkö on halunnut kartuttaa tietopohjaa.

Valtion liikuntamäärärahoista osoitetaan liikuntapaikkarakentamiseen vuosittain noin 25 miljoonaa euroa harkinnanvaraisia valtionavustuksia. Suuri osa tästä ohjautuu kunnille erilaisten liikuntapaikkojen, kuten palloiluhallien, kenttien ja uima- ja jäähallien uudis- ja korjausrakentamiseen. Koulutilojen rakentamista tuetaan valtaosin muutoin kuin valtion liikuntabudjetista, lukuun ottamatta joitain yhteisrahoituskohteita liikuntatilojen osalta. Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman mukaan tavoitteena on lisätä koulujen liikuntatilojen käyttöastetta vapaa-ajan harrastetoiminnassa.

Valtion liikuntapolitiikan yksi vaikuttavuuden tavoite on liikuntapalveluiden yhdenvertainen saavutettavuus. Liikuntapaikat ovat yksi keskeinen palvelu suomalaisille liikunnan alueella. Kunnat eivät kerää yhdenmukaisella ja systemaattisella tavalla tietoa liikuntapaikkojen kävijämääristä ja käyttöasteesta. Myös liikuntatilojen käyttövuoropoliittikka vaihtelee kuntakohteisesti paljon. Ministeriöllä ei siis ole ollut riittävän luotettavaa kuvaa siitä, miten koulujen liikuntatilat ovat eri väestöryhmien käytössä tai miten liikuntapaikkojen laatu ja määrä vastaa kuntalaisten tarpeisiin.

Tämä julkaisu tulee täyttämään yhtä liikuntapoliittiseen päätöksentekoon liittyvää tietotarvetta. Julkaisun tuottamaa tietopohjaa käytetään etenkin informaatio-ohjauksen välineenä koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseksi.

Kirsti Laine, Ylitarkastaja

*Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto
Liikuntayksikkö*

1. JOHDANTO

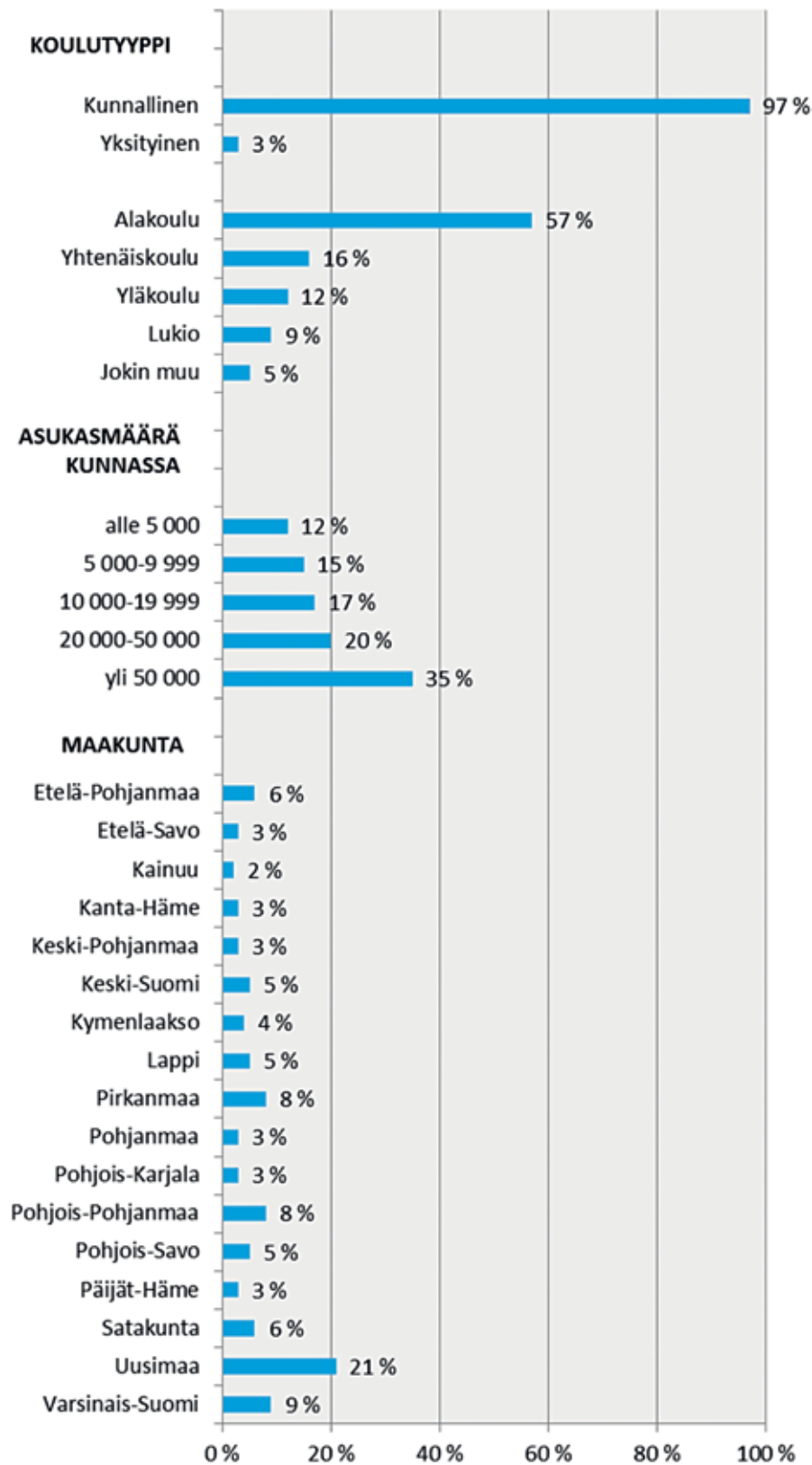
1.1 Selvityksen tausta ja tavoitteet

Jyrki Kataisen nykyisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite lisätä koulujen liikuntatilojen käyttöastetta vapaa-ajan harrastetoiminnassa. Tähän liittyen Opetus- ja kulttuuriministeriö on osana liikuntapoliittista päätöksentekoa tukevia tutkimushankkeita käynnistänyt tämän selvityksen, jossa tarkoituksena on tuottaa kokonaisarvio valtakunnallisesta nykytilanteesta liittyen koulujen liikuntasalien kouluajan ulkopuoliseen käyttöasteeseen sekä käyttäjärühmiin. Lisäksi selvityksellä on haluttu hakea myös hyviä käytäntöjä koulujen liikuntasalien tehokkaasta käytöstä. Selvityksen käytännön toteuttamisesta on vastannut Nuori Suomi ry. (Nuori Suomi ry:n toiminnot ja henkilöstö ovat siirtyneet 1.1.2013 Valoon eli Valtakunnalliseen liikunta- ja urheiluorganisaatioon ry:hyn.)

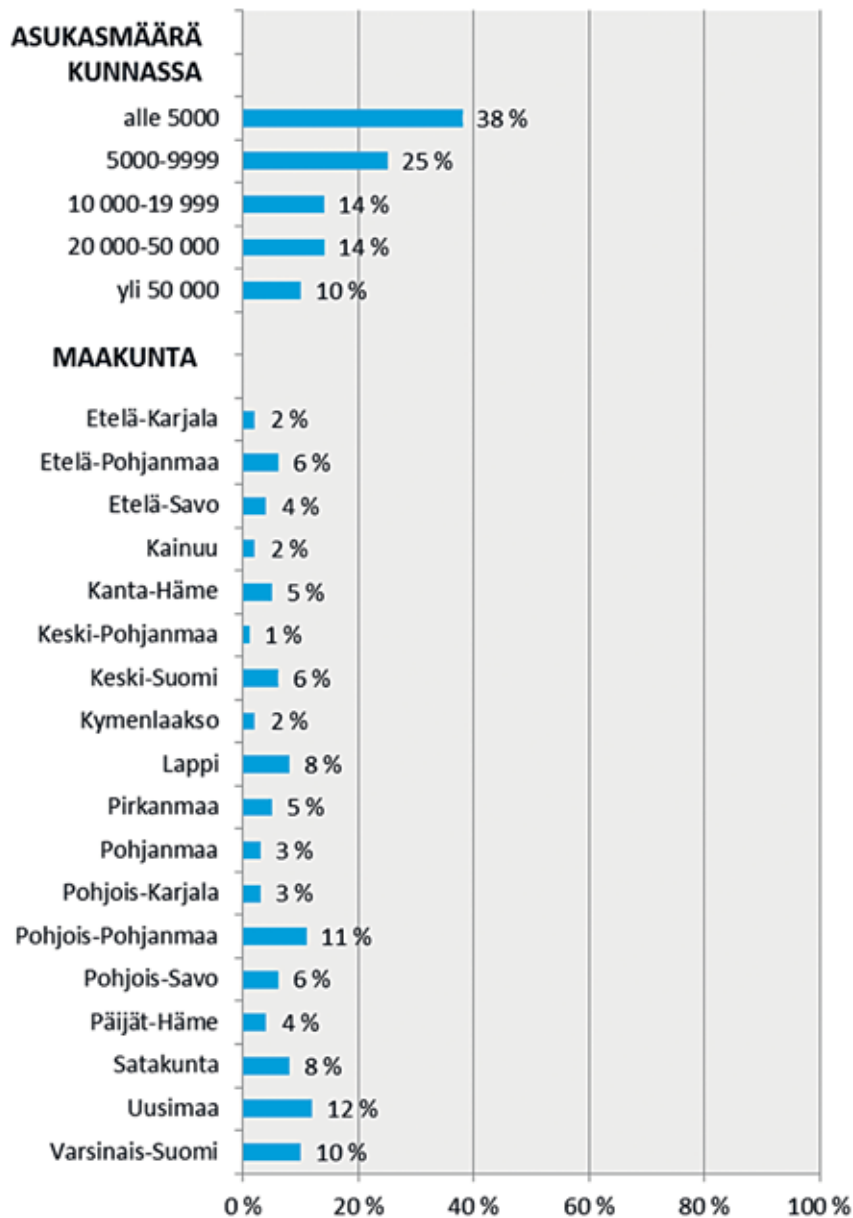
Koulujen liikuntasaleilla selvityksessä tarkoitetaan kunnallisen koulutoimen hallintaan kuuluvia peruskouluyksiköiden ja lukioiden liikuntasaleja sekä myös vastaavia yksityisten koulujen ja lukioiden saleja. Ammattioppilaitosten, yliopistoiden tai muiden ko. tyyppisten koulutuslaitosten liikuntatiloja ei sen sijaan selvityksessä tarkastella.

1.2 Selvityksen toteutustapa ja aineisto

Selvityksen aineisto kerättiin kahdella valtakunnallisella kyselyllä, jotka toteutettiin webropol kyselytyökalulla. Toinen kyselyistä lähetettiin kaikkien Suomen peruskoulujen ja lukioiden rehtoreille. Kyselyyn pyydettiin vastaamaan niitä rehtoreita, joiden koulutiloista löytyi oma liikuntasali. Kysely lähetettiin sekä kunnalliseen hallintaan kuuluviin että yksityisiin peruskouluihin ja lukioihin. Aineiston keruun ulkopuolelle jätettiin sen sijaan ammattioppilaitosten, yliopistojen ja muiden koulutuslaitosten liikuntasalit. Koulukohtainen kysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2013. Kyselyyn saatiin vastaukset 1354 koulusta, joissa oli yhteensä noin 1600 liikuntasalia. Tarkkaa tietoa Suomessa olevien koulujen liikuntasalien määrästä ei ole saatavissa, mutta Lipas -tietokannan ja muiden lähteiden perusteella arvioksi voidaan esittää n. 2400 salia. Tähän pohjaten selvityksen aineistossa on noin 2/3 Suomen koulujen liikuntasaleista. Kyselyyn vastanneiden koulujen jakautuminen maakunnittain, kuntakoon mukaan sekä koulutyypeittäin on esitetty oheisessa kuviossa 1. Raportin jatkossa tähän selvityksen kyselyaineistoon viitataan termillä ”koulukysely”.

Kuvio 1. Vastanneiden koulujen jakautuminen koulutyyppin, kuntakoon ja maakunnan mukaan.

Kuvio 2. Vastanneiden kuntien jakautuminen kuntakoon ja maakunnan mukaan

Toinen selvityksen kysely suunnattiin kuntien liikuntatoimien vastuuhenkilöille (pois lukien Ahvenanmaan kunnat). Kysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2013 yhteistyössä Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry:n kanssa. Liikuntatoimille suunnattu lomake oli osana laajempaa kyselyä, jossa koulusalien lisäksi kerättiin tietoja kuntien hallinnoimista erilaisista liikuntahalleista. Kyselyyn saatiin vastaukset 218 kunnasta, mikä tarkoittaa 72% Manner-Suomen kunnista. Vastanneiden kuntien jakautuminen maakunnittain ja kuntakoon mukaan on esitetty oheisessa kuviossa 2. Raportin jatkossa tähän selvityksen kyselyaineistoon viitataan termillä ”kuntakysely”.

Selvitykseen liittyvät kyselylomakkeet toteutettiin ainoastaan suomenkielisinä, mikä on saattanut karsia aineistosta ruotsinkielisiä kuntia ja kouluja. Lähtökohtaisesti saatu aineisto on kuitenkin laajuudeltaan ja kattavuudeltaan sen tasoinen, että voidaan olettaa sen kuvaavan varsin hyvin valtakunnallista tilannetta.

1.3 Aiempia selvityksiä koulujen liikuntasalien käytöstä

Koulujen sisäliikuntatiloista ja niiden käytöstä on olemassa varsin vähän kattavaa tutkimustietoa. Ainoat valtakunnalliset selvitykset ovat Suomen Kuntaliiton 1990 -luvun lopulla tuottamia. Suurimpien kaupunkien osalta on lisäksi tietoa koottu varsin tuoreessa VTT:n selvityksessä, jonka aineisto on koottu vuonna 2012. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu näiden selvitysten näkökulmia ja päätuloksia.

Suomen Kuntaliiton vuonna 1997 tuottamassa ”Koulujen sisäliikuntatilojen käyttö” -tutkimuksessa (Borodulin, K. 1997. Teoksessa ”Kunta liikuttajana”) selvitettiin koulujen sisäliikuntatilojen käyttöön, vuorojen jakoprosessiin, taksapolitiikkaan ja tilojen käytön tehostamiseen liittyviä käytäntöjä. Aineisto kerättiin postikyselynä kuntien liikunta-asioista vastaavilta viranhaltijoilta. Kyselyyn saatiin 315 vastaajaa vastausprosentin ollessa yli 70. Seuraavassa joitakin keskeisiä tutkimuksen tuloksia ja huomioita:

- Suurin osa koulujen liikuntasaleista oli käytettävissä viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Kolmasosa kunnista ei antanut saleja yleiseen liikuntakäyttöön kesäisin.
- Suurimmassa osassa kuntia harjoituskäyttö oli urheiluseuroille ilmaista ja salivuoroja käytettiin aktiivisesti. Varatuista ajoista jäi käyttämättä ainoastaan alle viisi prosenttia.
- Pienissä kunnissa liikuntatiloja oli sopivasti suhteessa kysyntään. Salipula oli merkittävämpi suurissa kunnissa.
- Kunnat eivät tilastoineet koulusalien käyttöä tehokkaasti. Jakoperusteita palvelevan toiminnan kannalta olisi hyvä tietää kuka, kuinka usein ja millä käyttäjämäärällä koulusaleja käytetään.
- Koulujen liikuntasalien jakomenettely oli tehokasta kun salivuorolle oli määritelty jakoperiaatteet, salivuorot jaettiin useammassa jaksossa, atk:ta käytettiin jakoprosessin apuna ja kesävuorot jaettiin erikseen.

- Liikuntatoimen viranhaltijat olivat tilojen käytön tehostamiseen liittyvissä vastauksissaan varovaisia. Suurin osa arvioi, ettei salikäyttöä voida tehostaa lainkaan. Kolmasosa vastaajista uskoi aukioloaikojen lisäämisen tehostavan salien käyttöastetta.

Samana vuonna tehdyn toisen Suomen Kuntaliiton tutkimuksen (Koski, P. & Varis, M. 1997. Liikuntaseurat sisäliikuntatilojen käyttäjinä) tarkoituksena oli selvittää suomalaisten liikuntaseurojen sisäliikuntatilojen käyttöä ja niihin liittyviä ongelmia. Tutkimuksessa kartoitettiin muun muassa seurojen käytössä olevien sisäliikuntatilojen lukumäärää, käytön hintaa ja käyttöaikoja. Tutkimus toteutettiin kyselynä, johon vastasi 495 eri seurojen yhteyshenkilöä. Seuraavassa on joitakin keskeisiä tämän tutkimuksen tuloksia ja huomioita.

- Kunnallinen järjestelmä ei kykene tuottamaan riittävästi liikuntatiloja laajan lajikirjon käyttöön. Sisäliikuntatilojen vähyys oli yksi seurojen ilmaisemista keskeisistä ongelmista.
- Lisärakentamisen sijaan, olemassa olevien tilojen käyttöastetta tulisi parantaa. Suomalaisten arki ei esimerkiksi työttömyyden tai vuorotyön vuoksi enää rytmity perinteisen virka-ajan mukaan ja täten vapaata voi löytyä myös arkipäivinä.
- Toimenpiteenä ehdotettiin myös vuorojen jakoperusteiden tarkistusta, jotta saataisiin mahdollisimman selkeät kriteerit konfliktien välttämiseksi. Lisäksi uusien tilojen rakentamisessa ja vanhojen uusimisessa tulisi paremmin huomioida laajenevan lajikirjon tarpeet.

VTT:n vuonna 2012 tekemässä ”Sisäliikuntapaikkojen kysynnän ja tarjonnan indikaattorit” -tutkimuksessa (raporttiluonnos 25.5.2012) tarkasteltiin 11 suuren suomalaisen kaupungin sisäliikuntapaikkojen kysyntää ja tarjontaa. Tutkimuksen tarkoituksena oli esittää arviot liikuntasuoritteiden ja liikuntaa harrastavien kävijöiden määrästä liikuntapaikkatyypeittäin koko Suomen tasolla. Osana ko. kokonaisuutta selvitettiin myös koulujen liikuntasalien ilta- ja viikonloppukäyttöä kaupunkien Timmi -varausjärjestelmien avulla. Seuraavassa joitakin tutkimuksen tuloksia:

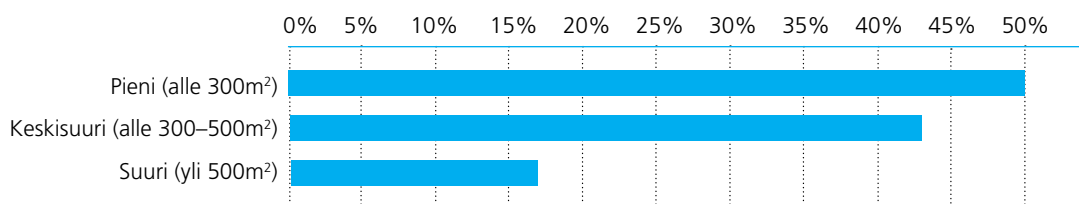
- Koulujen liikuntasalit ovat keskimäärin 25,5 tuntia liikuntakäytössä viikon aikana, maksimin ollessa 56 tuntia. Keskimääräinen päiväkohtainen tuntimäärä oli 3,5 tuntia maksimin ollessa 8 tuntia.
- Salien keskimääräiset varausasteet vaihtelivat viikonpäivittäin seuraavasti: Ma-To 68–70 %, Pe 52 %, La-Su 37–38 %. Kokoluokittain tarkastellessa korkein varausaste löytyi kooltaan suurista saleista.
- Salien keskimääräinen kävijämäärä oli 11 kävijää per sali varatun tunnin aikana. Yhden koulun liikuntasalin keskimääräinen kävijämäärä on n. 12 000 kävijää vuodessa. Koko maassa on vuoden aikana 28 800 000 liikuntaa harrastavaa koulujen liikuntasalissa kävijää.

2. Selvityksen tuottamaa yleistietoa koulujen liikuntasaleista ja muista koulujen sisäliikuntatiloista

Koulun liikuntatiloihin liittyvinä tietona selvityksessä kartoitettiin aiemmin esitettyjen taustatietojen lisäksi liikuntasalin kokoa ja niiden määrää yksittäisissä kouluissa sekä myös mitä muita liikuntatiloja koulujen sisätiloista mahdollisesti löytyi. Lisäksi selvityksessä pyydettiin rehtoreita arviomaan koulunsa liikuntasalin kuntoa sekä kuvailemaan mahdollisia ongelmia.

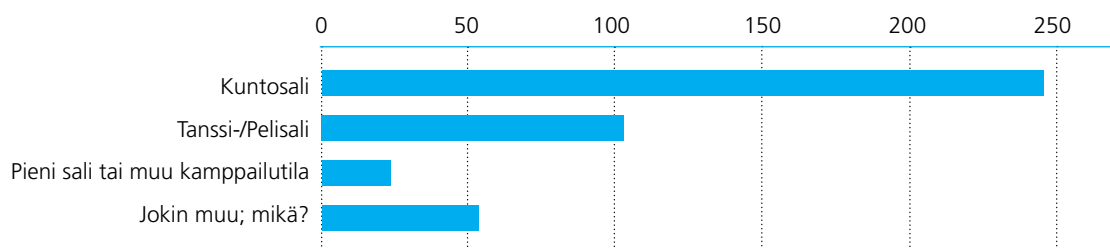
Koulun liikuntasalin koon osalta aineistossa mukana olevat koulut jakoutuivat siten, että 49 %:ssa kouluista sali oli kooltaan alle 300m², 43 %:ssa 300m²-500m² ja lopussa 17 %:ssa yli 500m² (kuvio 3). Toisin sanoen selvityksen perusteella voidaan arvioida, että noin puolet Suomen liikuntasaleista on ns. pieniä, alle 300m² liikuntasaleja.

Liikuntasalien määrän osalta tilanne on luonnollisesti se, että pääosassa kouluja on vain yksi liikuntasali. Useampi kuin yksi liikuntasali oli kuitenkin koulunsa tiloissa 18 % selvitykseen vastanneista kouluista, mikä lukumäärällisesti tarkoittaa 233 koulua. Merkittävässä osassa näitä kouluja on kyseessä tilanne, jossa kouluille on rakennettu uusi nykyaikaiset vaatimukset täyttävä liikuntasali lisärakennuksena ja myös koulun vanha liikuntasali on jäänyt edelleen liikuntakäyttöön.

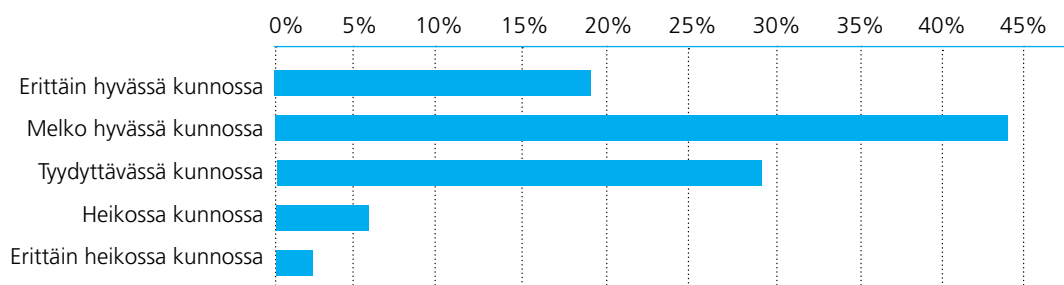
Kuvio 3. Koulujen liikuntasalien jakautuminen kokoluokkien mukaan

Varsinaisten liikuntasalien lisäksi noin neljäsosassa selvitykseen vastanneista kouluista on käytössään myös muita liikuntaan tarkoitettuja tiloja. Yleisemmin tällaisia kouluja ovat oppilasmäärältään isot yläkoulut ja lukiot. Tyypillisin muu liikuntatila on kuntosali, joka löytyi 245 selvitykseen vastanneesta koulusta (kuvio 3). Jossain määrin yleisiä olivat myös erilaiset tanssi/peilisalit ja kamppailulajeille suunnatut tilat. Yksittäisissä kouluissa löytyi lisäksi mm. volttimonttuja, kiipeilyseiniä, sisäjuoksuratoja ja pingishuoneita.

Kuvio 4. Muiden sisäliikuntatilojen lukumäärät selvityksen aineistossa.

Kyselyssä rehtoreita pyydettiin tekemään myös yleisarvio koulunsa liikuntasalin ja sen kaluston yleiskunnosta. Kyselyn perusteella selvä pääosa koulujen liikuntasaleista on tiloiltaan hyvässä kunnossa, sillä rehtoreista yhteensä 63% arvio liikuntasalinsa olevan joko melko hyvässä tai erittäin hyvässä kunnossa (kuvio 4). Heikossa tai erittäin heikossa kunnossa olevia liikuntasaleja on kyselyn perusteella alle 10%.

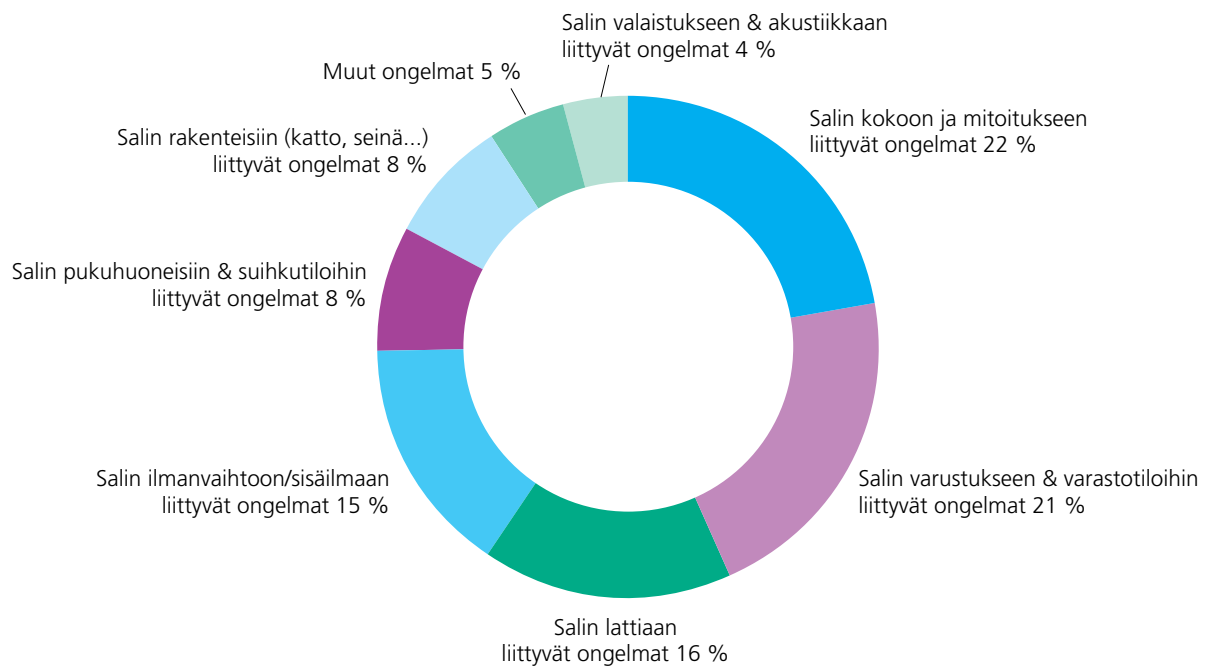
Kuvio 5. Rehtoreiden arviot liikuntasalien yleiskunnosta

Heikoksi tai erittäin heikoksi arvioitujen liikuntasalien osalta rehtoreita pyydettiin kuvaamaan suurimpia ongelmia. Rehtoreiden vastaukset on luokiteltuna esitetty kuviossa 6. Yleisimpiä syitä heikkoon arvioon olivat se, että liikuntasali on liian pieni tarpeisiin nähden sekä se, että salin varustus ja varastotilat olivat puutteellisia tai huonokuntoisia. Tällaisia ongelmia kuvaili hieman yli viidesosa niistä rehtoreista, jotka olivat ongelmia avovastauksissa raportoineet. Myös salin lattian heikkoon kuntoon ja salin ilmanvaihtoon liittyvät ongelmat olivat yleisiä. Näihin liittyviä ongelman kuvauksia oli kumpiakin noin 15% rehtoreiden vastauksista. Alla on joitakin esimerkkejä rehtoreiden huomioista koskien liikuntasalinsa puutteita tai ongelmia.

”Tilan pienuus. Alle 100 neliötä. Lattiassa ja seinissä on reikiä. Tilassa ei esim. rekkejä, köysiä ym. varustusta.”

”Lattian pinta kulunut siten, että tikkuja voi tulla jalkoihin ja osassa lattiaa lakattu puupinta on kulunut puuosaan saakka”

”Koulumme on vanha, 1920-luvulla rakennettu ja täyttä saneerausta kaipaava. Lisäksi meillä on sisäilmaongelmia, esim. ilmanvaihto on ala-arvoinen. Liikuntasalimme on pieni ja oikeastaan paremmin juhlasali kuin liikuntasali. Kiinteät liikuntavälineet ovat niin antiikkiset että emme uskalla niitä käyttää.”

Kuvio 6. Liikuntasalin kuntoon liittyvät ongelmat luokiteltuina (N=303)

3. Koulujen liikuntasalien harrastekäytön organisointi kunnissa

Selvityksen kuntakyselyn yhtenä keskeisenä osa-alueena oli selvittää sitä miten kunnat ovat organisoineet liikuntasalien harrastekäytön toteuttamisen. Eli esimerkiksi ketkä tahot kunnassa vastaavat käyttövuorojen jakamisesta ja minkälaisilla työkaluilla ja käytännöillä toimintaa toteutetaan. Koulujen rehtoreille suunnatussa kyselyssä sen sijaan toteutuksen organisointia tarkasteltiin ainoastaan siitä näkökulmasta minä kellonaikoina yksittäisissä kouluissa liikuntasalit olivat harrastekäytössä. Kuntakyselyn organisointiin liittyvät päätulokset on koottu kuvioon 7 ja koulukyselyn tulokset kuvioon 8.

3.1 Liikuntasalien harrastekäytön vastuutahot ja varauskäytännöt kunnissa

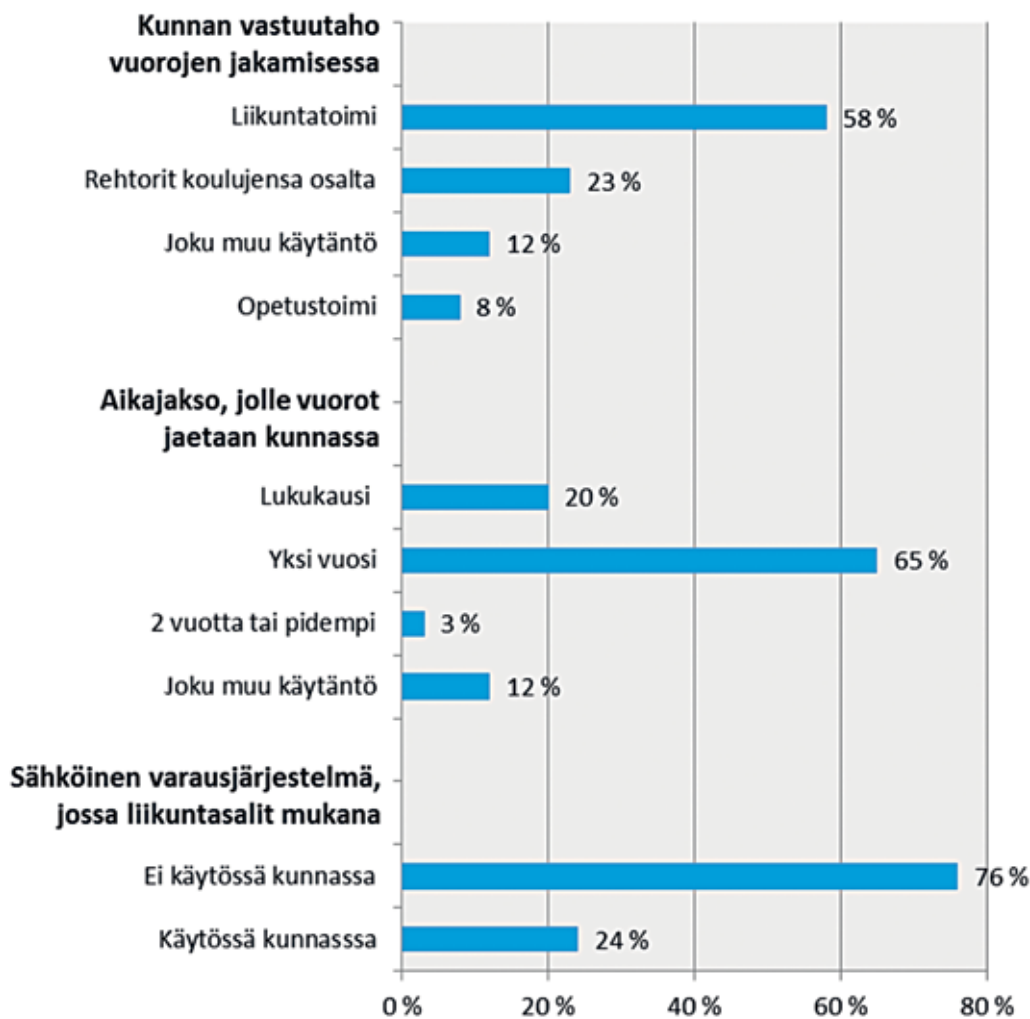
Kouluajan ulkopuolisen harrastekäytön organisointiin liittyen kysyttiin liikuntatoimilta kuka kunnassa vastaa käyttövuorojen jakamisesta. Selvityksen perusteella selvästi yleisin vastuutaho on kuntien liikuntatoimi, joka vastaa 58 %:ssa kuntia kouluajan ulkopuolisten vuorojen jakamisesta. Noin neljäsosassa kuntia koulujen rehtorit vastaavat vuorojen jakamisesta omien koulujensa osalta ja 8 %:ssa opetusvirasto/sivistystoimi. Lisäksi selvityksessä mukana olleista kunnista 12 % vastasi, että kunnassa on jokin muu käytäntö. Tällaiset käytännöt olivat pääasiassa eri tahojen yhteistyömuotoja. Yleisenä näyttäytyi sellainen käytäntö, jossa liikuntatoimi valmistelee käyttövuoroehdotuksen, mutta sivistystoimi tai koulujen rehtorit tekevät lopullisen päätöksen.

Kuntakyselyssä selvitettiin myös vastanneiden kuntien käytäntöjä käyttövuorojen jakamisen aikajänteestä, eli kuinka pitkäksi ajanjaksoksi vuorot kerralla myönnetään. Pääosassa kuntia (65 %) koulujen liikuntasalien käyttövuorot jaetaan vuodeksi kerrallaan. Viidesosassa kuntia vuorot jaetaan kausittain erikseen ja 3 %:ssa kahdeksi tai useammaksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi erilaisia muita käytäntöjä on 15 %:ssa kuntia. Suurimmassa osin tällaisia kuntia koulujen liikuntasalien vuorot jaetaan erikseen koulujen lukuvuodeksi ja kesäajaksi. Näistä vastauksista suurin osa voitaisiin siis siirtää kausittain erikseen jaettavien -luokkaan.

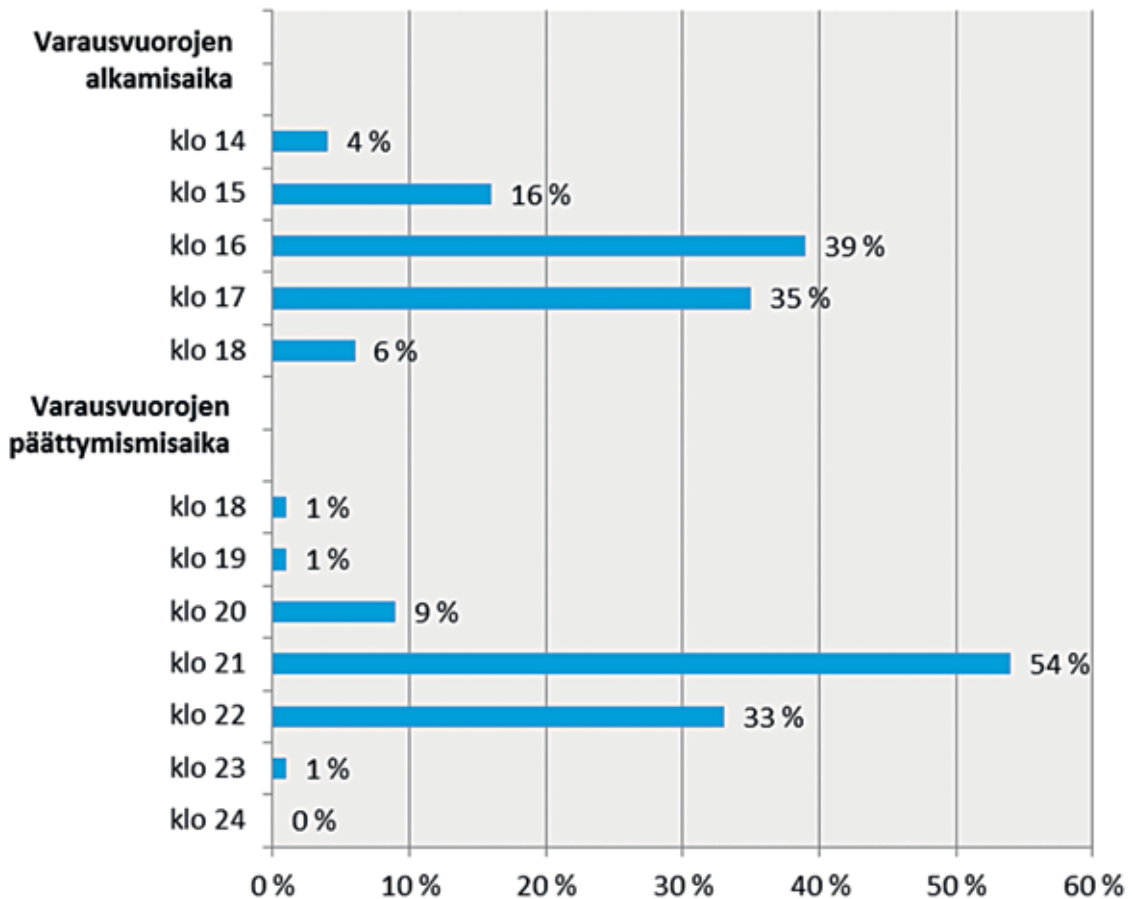
Selvityksen perusteella on noin kolmanneksessa kuntia liikuntasalien jakamisessa ja seurannassa apuna sähköinen varausjärjestelmä. Ja vastaavasti niistä kunnista, joista järjestelmä löytyy, noin 78 %:ssa ovat myös koulujen liikuntasalit ko. varausjärjestelmässä. Näin ollen Suomen kunnista 24 % on sellaisia, joissa on käytössä sähköinen tilanvarausjärjestelmä, josta löytyy myös koulujen salit. Selvästi yleisin kunnissa käytössä oleva varausjärjestelmä on WebTimmi. Muita useamman kerran mainittuja järjestelmiä ovat Innofactor Prime ja Julius. Samatkin sähköiset tilanvarausjärjestelmät voivat erota keskenään käytävissä olevien toimintojen suhteen. Toisissa vuoroja pystyy vain selailemaan internetissä, kun taas toisissa vuoroja pystyy myös varaamaan.

3.2 Koulujen liikuntasalien käyttöaika arki-iltoina

Koulukyselyssä rehtoreilta kysyttiin mihin kellonaikaan arki-iltoisin pääsääntöisesti alkavat ja päättyvät koulutoiminnan ulkopuoliset varausvuorot heidän koulunsa liikuntasalissa. Yleisimmät vuorojen alkamisajat olivat klo 16 ja 17, joiden kummankin osuus oli hieman alle 40 % (kuviot 8). Varausvuorojen päättymisajan osalta selvästi yleisin oli klo 21, joka oli päättymisaika hieman yli puolessa kouluja. Kuitenkin kolmasosassa kouluja varausvuorot jatkuivat vielä klo. 22 saakka.

Kuvio 7. Kuntien liikuntasalien varauskäytäntöjen tarkastelua

Kuvio 8. Koulutoiminnan ulkopuolisten varausvuorojen alkamis- ja päättymisaikojen jakautuminen vastanneissa kouluissa

Varausvuorojen alkamis- ja päättymisaikojen perusteella on saadusta aineistosta laskettu myös yksittäisissä liikuntasaleissa arki-iltaisina varattavissa oleva tuntimäärä. Keskiarvoiseksi liikuntasalien arki-iltoina käytettävissä olevaksi tuntimääräksi saatiin 5 tuntia. Vastaavasti jakaumana tuntimääriä tarkastellen; 3 tuntia tai vähemmän oli arki-iltojen käyttöaika 9 %:ssa kouluja, 4 tuntia 24 %:ssa kouluja, 5 tuntia 33 %:ssa kouluja, 6 tuntia 25 %:ssa kouluja ja 7 tuntia tai enemmän 9 %:ssa kouluja.

4. Koulujen liikuntasalien käyttöaste

Koulujen liikuntasalien käyttöastetta tarkasteltiin sekä selvityksen koulukyselyssä että kuntakyselyssä. Koulukyselyssä käyttöasteen arviointia toteutettiin koulutasoisesti ja yksityiskohtaisemmin ja vastaavasti kuntakyselyssä kuntatasoisesti ja hieman yleisemmällä arviointimittarilla. Kaksitasoisen arvioinnin tavoitteena oli toisaalta varmistaa selvitykselle riittävää yleistä aineistollista kattavuutta että myös lisätä tulosten luotettavuutta mahdollistamalla erilaiset eri tulosten rinnakkaiset tarkastelut. Seuraavassa eri kyselyosioiden tulokset raportoidaan omina osioinaan.

Yleisenä terminologisena huomiona, tässä selvityksessä termillä ”käyttöaste” tarkoitetaan sitä prosenttiosuutta mikä käytettävissä olevasta potentiaalisesta vuorokapasiteetista kussakin koulun liikuntasalissa tai kunnan kaikissa liikuntasaleissa on otettu / varattu käyttöön. Käyttöaste termi ei siten tässä yhteydessä viittaa käyttäjämääriin, ainoastaan vuorovarauksiin. Rinnakkainen termi tässä yhteydessä voisi siten olla ”varausaste”.

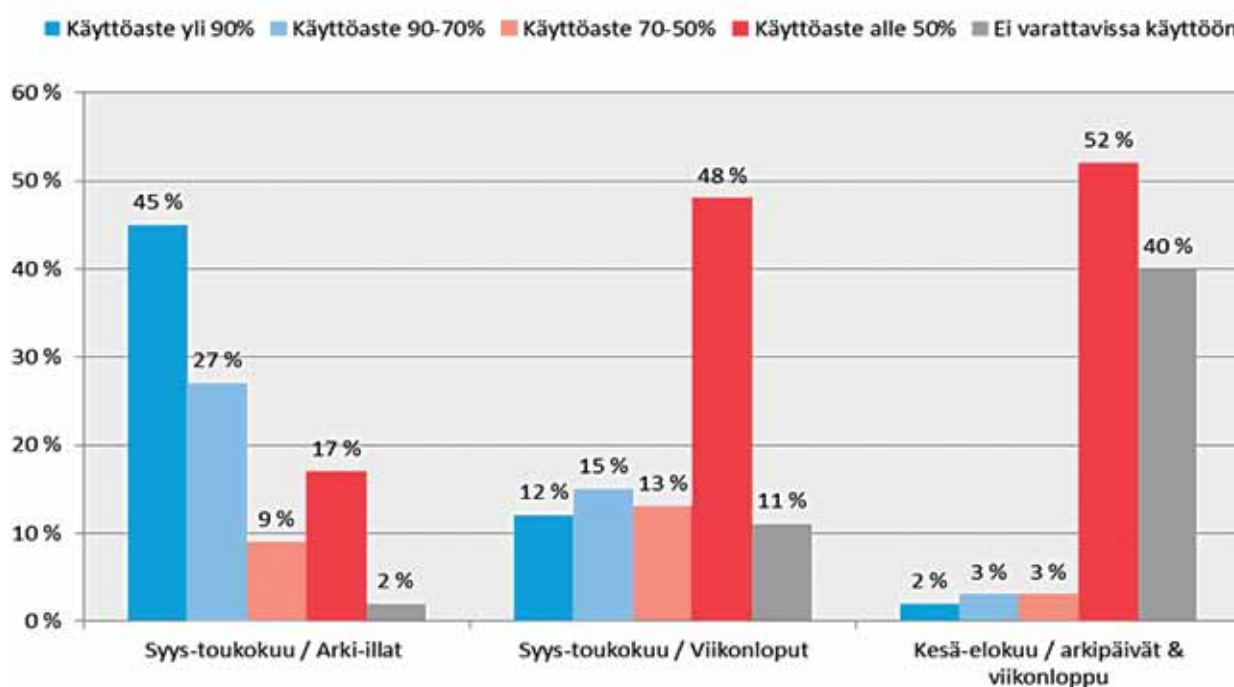
4.1. Koulujen liikuntasalien koulukohtaiset käyttöasteet / koulukysely

Yleisenä taustakysymyksenä koulukyselyssä selvitettiin sitä onko kyseisen koulun liikuntasali ylipäänsä varattavissa koulutoiminnan ulkopuoliseen harrastekäyttöön. Selvityksen perusteella vain 3% koulujen liikuntasaleista on sellaisia, että ne eivät ole kouluajan ulkopuolisessa yleisessä harrastekäytössä. Yleisimmät syyt siihen, että sali ei ole yleisessä liikuntakäytössä olivat se, että sali oli ainoastaan koulun omassa käytössä (esimerkiksi yksityiskoulu) tai salin erittäin heikko kunto tai käynnissä oleva koulun / liikuntasalin remontti.

Varsinaisen käyttöasteen arvioinnissa rehtoreita ohjeistettiin tekemään arvionsa oman koulunsa vuorovarauskalenterinsa pohjalta. Käyttöasteen arvioinnissa käytettiin seuraavaa asteikkoa: ”Käyttöaste yli 90 %”, ”Käyttöaste 90–70 %”, ”Käyttöaste 70–50 %”, ”Käyttöaste 50–30 %”, ”Käyttöaste 30–10 %”, ”Käyttöaste 10–0 %” ja ”Ei varattavissa käyttöön ko. ajankohtana”. Käyttöasteen osalta pääasiallisina arvioitavina ajankohtina olivat syysluku-

kausi 2012 ja kevätlukukausi 2013. Lisäksi kyselyssä pyydettiin rehtoreita arvioimaan myös mahdollisuuksiensa mukaan edellisen kesän (2012) käyttöasteita. Edellä kuvattujen ajanjaksojen sisällä arviointia tehtiin eriteltyinä arki-iltojen ja viikonloppujen osalta sekä myös iltapäivätuntien osalta vaikka se ei varsinaisesti selvityksen toimeksiantoon kuulunutkaan. Aineiston analyysivaiheessa on joitakin em. luokituksia yhdistetty keskeisten tulosten tiivistämiseksi.

Selvityksen käyttöastetta koskevat tulokset ovat päälinjoiltaan yleisten odotusten mukaiset. Selvästi aktiivisimmassa käytössä koulujen liikuntasalit ovat arki-iltaisin kouluvuoden aikana, mutta viikonloppuisin käyttö on jo selvästi tehottomampaa ja kesäaikana jopa lähes olematonta. Selvityksen perusteella kouluvuoden aikana arki-iltaisin maksimaalisessa käytössä (käyttöaste yli 90 %) koulujen liikuntasaleista on 45 %, eli noin puolet (kuvio 9). Varsin tehokkaassa käytössä voidaan arvioida olevan lisäksi ne 27 % kouluista, joissa käyttöaste asettuu 70–90 % väliin. Selvästi heikossa arki-ilta käytössä voidaan selvityksen perusteella vastaavasti arvioida olevan siten noin neljäsosan koulujen liikuntasaleista.

Kuvio 9. Koulujen liikuntasalien käyttöasteet harrastetoiminnassa / koulukysely

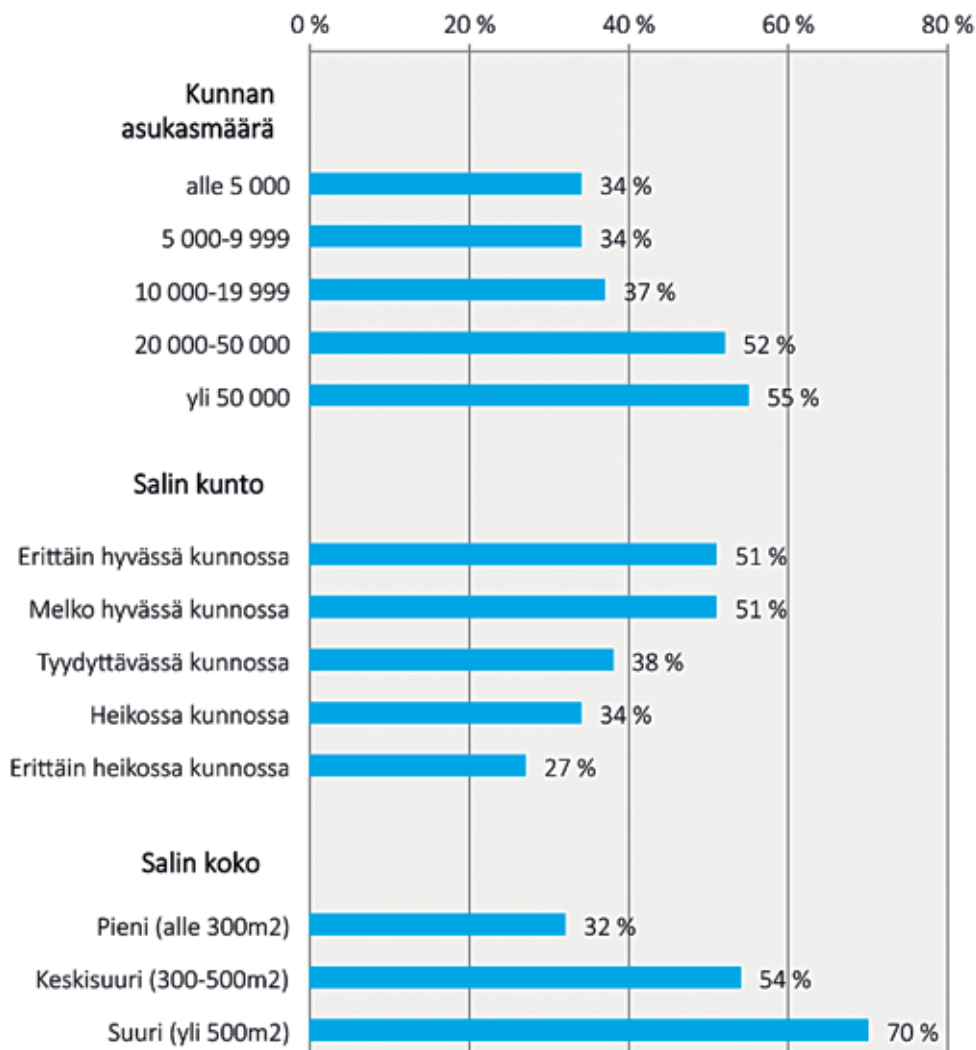
Syys- ja toukokuun välisten viikonloppujen osalta tilanne näyttyy käyttöasteen näkökulmasta selvästi arki-iltoja heikompana. Lähes puolet koulujen liikuntasalien käyttöasteista on viikonloppuisin alle 50 %. Lisäksi huomattavaa on, että 11 % koulujen saleista ei ole edes varattavissa käyttöön kyseisinä aikoina. Viikonloppuisin vain 12 %:ssa kouluja käyttöaste on yli 90 %.

Käyttöasteen näkökulmasta tarkasteltuna kesäaika näyttyy kaikkein heikoimpana tarkastelluista ajankohdista. Suurimmassa osassa kouluja käyttöaste on kesäisin hyvin alhainen tai sali ei ole ollenkaan varattavissa käyttöön. 40 % kouluista ei ole kesä- ja elokuun

välisenä aikana varattavissa lainkaan käyttöön ja 52 %:ssa käyttöaste on alle 50 %. Vain 8 % rehtoreista arvioi koulun salinsa käyttöasteen olevan kesäaikaan yli 50 %.

Taustamuuttujittain tarkastellessa koulujen liikuntasalien kouluajan ulkopuolisessa käyttöasteessa on eroja erityisesti arki-iltojen ja viikonloppujen osalta. Kesäajan käyttöasteeseen eri taustamuuttujilla ei ole yhtä selkeää vaikutusta. Korkeaan arki-iltojen käyttöasteeseen yhdistyvät seuraavat yleiset taustamuuttujat: liikuntasalin suuri koko, liikuntasalin hyvä kunto ja kunnan suuri asukasmäärä (kuvio 10).

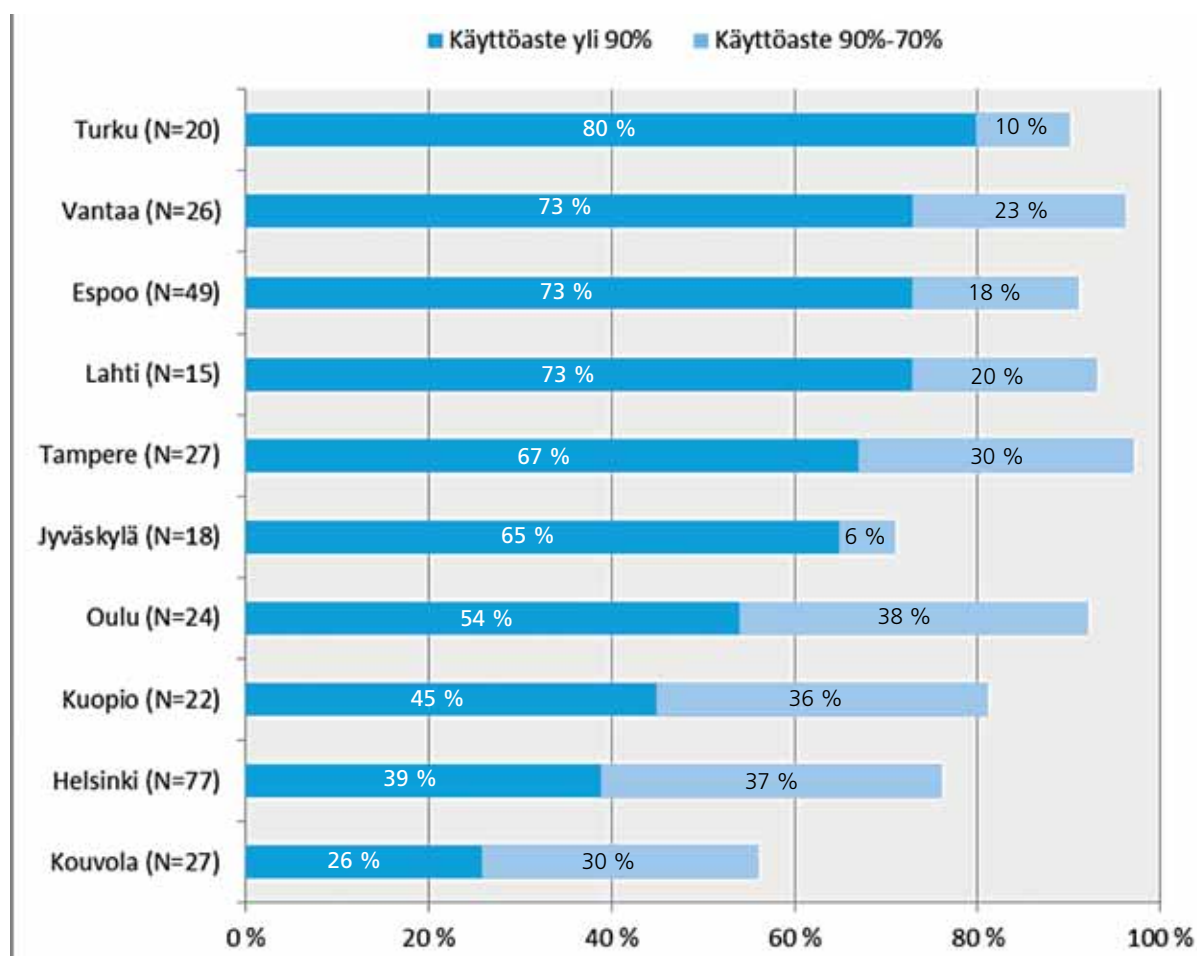
Kuten kuvio 10 osoittaa, suurissa yli 500m² liikuntasaleissa lähes kaikissa (93 %) käyttöaste on arki-iltoisin yli 70 %. Sen sijaan pienissä alle 300m² salissa vastaava käyttöaste on vain hieman yli puolessa kouluja (57 %). Ero korostuu entisestään viikonloppukäytössä. Myös salin kunto vaikuttaa käyttöasteeseen. Kunnoltaan erittäin tai melko hyväksi arvioituissa liikuntasaleissa käyttöaste on noin 80 %:ssa kouluja yli 70 %. Kunnoltaan heikoiksi tai erittäin heikoiksi arvioituissa liikuntasaleissa vain noin puolessa käyttöaste on vastaavanlainen. Käyttöaste on korkeampi asukasmääriltään suurissa kunnissa.

Kuvio 10. Liikuntasalit, joissa käyttöaste yli 90% arki-iltoisin (syys-toukokuu), taustamuuttujittain tarkasteltuna

Koulujen liikuntasaleissa, jotka sijaitsevat yli 20 000 asukkaan kunnissa noin 80 %:ssa on yli 70 %:n käyttöaste kun vastaavasti kouluissa, jotka sijaitsevat alle 5000 asukkaan kunnissa, on sama käyttöaste vain 60 %:ssa kouluja. Myös iltapäiväkäyttö näyttäytyy suuremmissa kunnissa tehokkaampana. Vastaavasti maakunnittain koulukyselyn aineistoa tarkasteltaessa, voidaan todeta, että kouluissa, jotka sijaitsevat Varsinais-Suomessa, Uusimaalla tai Päijät-Hämeessä on yli puolessa arki-iltaisain yli 90 %:n käyttöaste. Sen sijaan esimerkiksi Etelä-Karjalan, Keski-Pohjanmaan ja Keski-Suomen kouluissa alle kolmasosassa käyttöaste on vastaava. Maakuntien väliset erot kuitenkin liittyvät oletettavasti edellä mainittuihin kuntakoko taustamuuttujiin.

Koulukohtaisen kyselyn aineistosta tehtiin selvityksessä lisäksi vielä kaupunkitasoinen tarkastelu kymmenen asukasluvultaan suurimman kaupungin osalta. Tarkastelun kohteena olivat liikuntasalien käyttöasteen erot arki-iltoina kouluvuoden aikana (syys-toukokuu). Tulosten perusteella yli 90 %:n käyttöaste oli yleisintä Turussa, jossa ko. käyttöaste oli arki-iltaisain 80 %:ssa kouluja (Kuvio 11). Myös Vantaalla, Espoossa ja Lahdessa korkea käyttöaste oli erittäin yleistä, sillä niissäkin yli 70 %:ssa vastanneita kouluja oli vastaava yli 90 %:n käyttöaste. Sen sijaan vähemmän yleistä korkea käyttöaste oli selvityksen perusteella Kouvolassa, Helsingissä ja Kuopiossa, joissa kaikissa selvästi alle puolessa kouluja oli vastaava yli 90 %:n käyttöaste. Kaupunkitasoisen tarkastelun tuloksiin on kuitenkin pienemmän aineiston takia syytä suhtautua suuremmilla varauksilla kun valtakunnallisiin kokonaistuloksiin (N=15-77 kaupunkitasoisissa aineistossa).

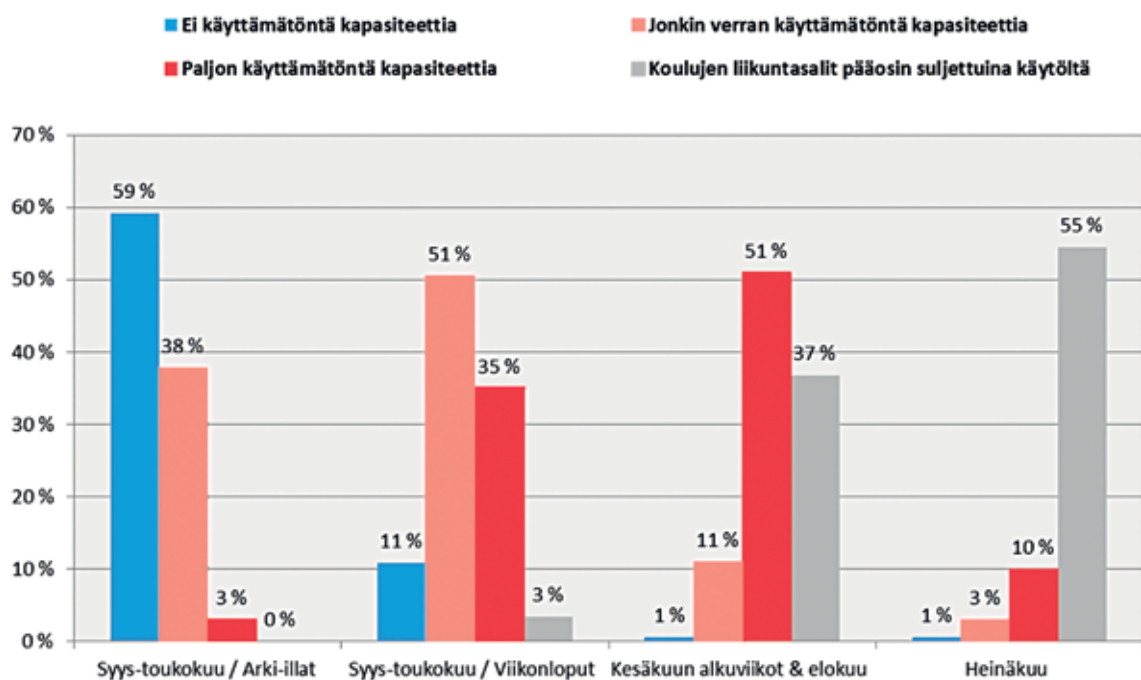
Kuvio 11. Koulujen liikuntasalien käyttöaste arki-iltaisain suurimmissa kaupungeissa.

4.2 Koulujen liikuntasalien kuntakohtaiset käyttöasteet / kuntakysely

Kunnissa koulujen liikuntasalien vuorojen jakamisesta vastaavat tahot saattavat hallinnoida useita käyttöasteeltaan erilaisia koulujen liikuntasaleja. Tämän vuoksi kuntakohtaisessa kyselyssä kuntien liikuntatoimien vastuuhenkilöitä pyydettiin arvioimaan kuntansa koulujen liikuntasalien käyttämätöntä kapasiteettia tarkan käyttöasteen sijaan. Kuntakohtaisessa kyselyssä käyttöasteen arvioinnissa käytettiin seuraavaa asteikkoa: ”Ei käyttämätöntä kapasiteettia”, ”Jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia”, ”Melko paljon käyttämätöntä kapasiteettia”, ”Erittäin paljon käyttämätöntä kapasiteettia” ja ”Koulujen liikuntasalit pääosin suljettuna käytöltä ko. ajankohtina”. Käyttöastetta selvitettiin sekä syys-toukokuun että kesä-elokuun osalta. Lisäksi käyttöastetta tiedusteltiin sekä arki-iltojen että viikonloppujen näkökulmasta.

Syys-toukokuun välisten arki-iltojen osalta kuntien liikuntatoimista lähes 60 % arvioi, että koulujen liikuntasaleissa ei ole käyttämätöntä kapasiteettia ja 38 % oli sitä mieltä, että käyttämätöntä kapasiteettia on jonkin verran (kuviot 11). Lisäksi ainoassakaan kunnassa koulujen liikuntasalit eivät ole arki-iltoihin pääsääntöisesti suljettuina käytöltä. Viikonloppujen osalta käyttämätöntä kapasiteettia on enemmän. 35 % kuntien liikuntatoimista vastasi käyttämätöntä kapasiteettia olevan viikonloppuisin paljon. Noin puolet oli sitä mieltä, että käyttämätöntä kapasiteettia on jonkun verran. Vain kymmenesosa arvioi, että käyttämätöntä kapasiteettia ei ole.

Kysyttäessä kesäkuun alkuviikkojen ja elokuun käyttämätöntä kapasiteettia, yli puolet kunnista arvioi käyttämätöntä kapasiteettia olevan paljon. Vain 12 % kuntien liikuntatoimista vastasi käyttämätöntä kapasiteettia olevan jonkin verran tai ei ollenkaan. 37 %:ssa kunnissa koulujen liikuntasalit ovat kyseisenä ajankohtana pääosin suljettuina. Selvityksen

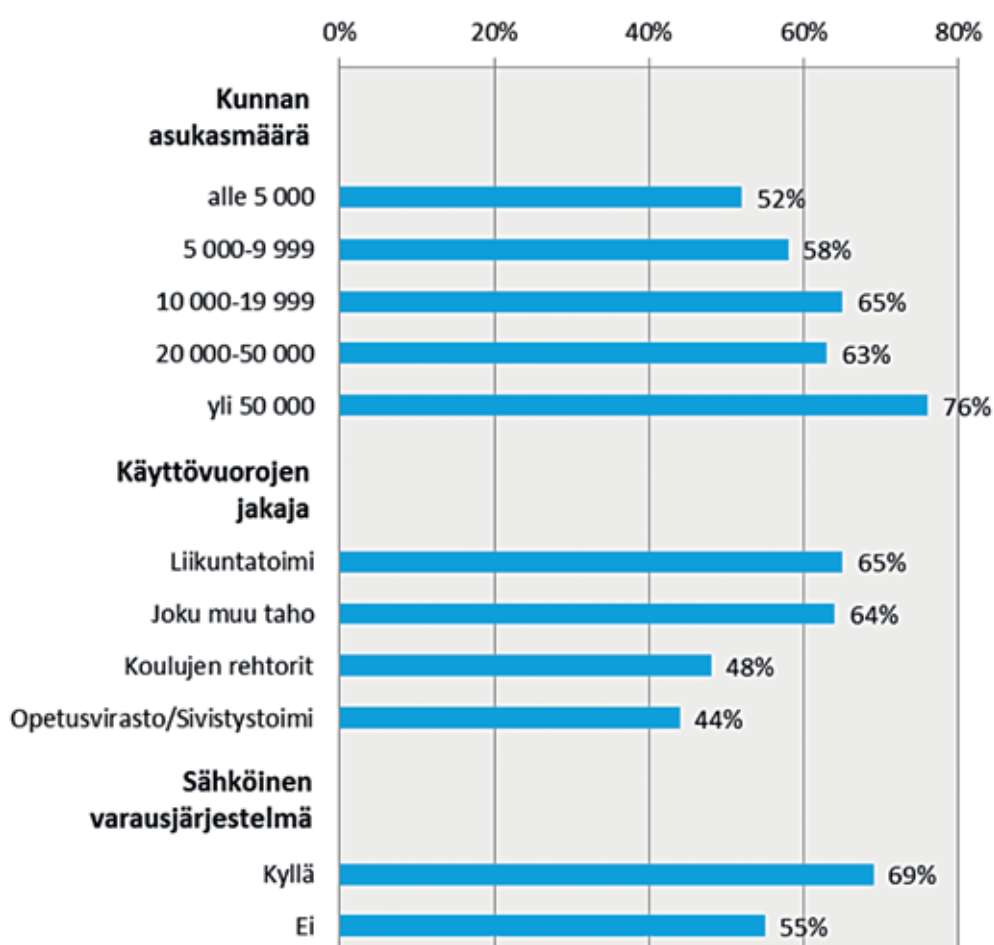

Kuvio 12. Koulujen liikuntasalien käyttöasteet harrastetoiminnassa / kuntakysely

perusteella heinäkuu näyttäytyy käyttämättömän kapasiteetin osalta kaikkein heikoimpana tarkastelluista ajankohdista. Yli puolet kunnista vastasi koulujen liikuntasaliensa olevan pääosin suljettuina heinäkuun aikana.

Taustamuuttujittain kuntakyselyn tuloksia tarkasteltaessa voidaan todeta myös siinä, kuten koulukyselyssä, korkean käyttöasteen yhdistyvän kunnan suureen asukasmäärään (kuvio 12). Liikuntatoimista, jotka edustivat yli 50 000 asukkaan kuntia, vain noin neljäsosa arvioi, että heillä on kunnassa käyttämätöntä vuorokapasiteettia koulujen liikuntasaleissa, kun vastaavasti alle 5000 asukkaan kuntien liikuntatoimista vastaavan arvion teki lähes puolet.

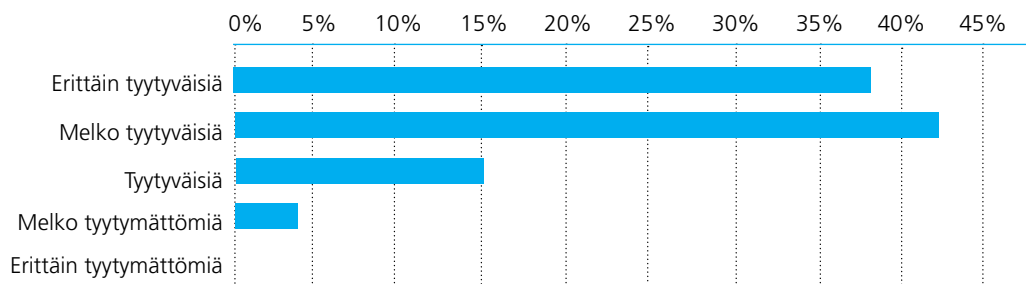
Kuntakoon lisäksi korkea käyttöaste yhdistyy kuntakyselyn tuloksissa myös jossakin määrin siihen, miten koulujen liikuntasalien harrastekäyttöä kunnissa organisoidaan. Kunnat, joissa liikuntatoimi oli vastuutoimijana, oli käyttöaste useammin arvioitu korkeaksi, kuin kunnissa, joissa käyttövuorojen jakaminen oli opetusviraston tai rehtoreiden vastuulla. Myös se, että kunnalla oli käytössä sähköinen varausjärjestelmä, yhdistyi jossain määrin siihen, että käyttöaste oli arvioitu korkeaksi.

Kuvio 13. Kunnat, joissa koulujen liikuntasaleissa "ei käyttämätöntä kapasiteettia" (=korkea käyttöaste), taustamuuttujittain tarkasteltuna

Käyttöasteeseen liittyen kuntien liikuntatoimien vastuuhenkilöiltä kysyttiin lisäksi heidän tyytyväisyyttään kunnan koulujen liikuntasalien käyttöasteeseen koulukäytön ulkopuolella. Selvityksen perusteella suurin osa (95 %) kuntien liikuntatoimista on tyytyväisiä käyttöasteeseen. Erittäin tyytyväisiä käyttöasteeseen oli 38 % vastaajista, melko tyytyväisiä 42 % ja tyytyväisiä 15 %. Vain 4 % on tyytymättömiä tilanteeseen (Kuvio 12).

Kuvio 14. Liikuntatoimien tyytyväisyys liikuntasalien käyttöasteeseen

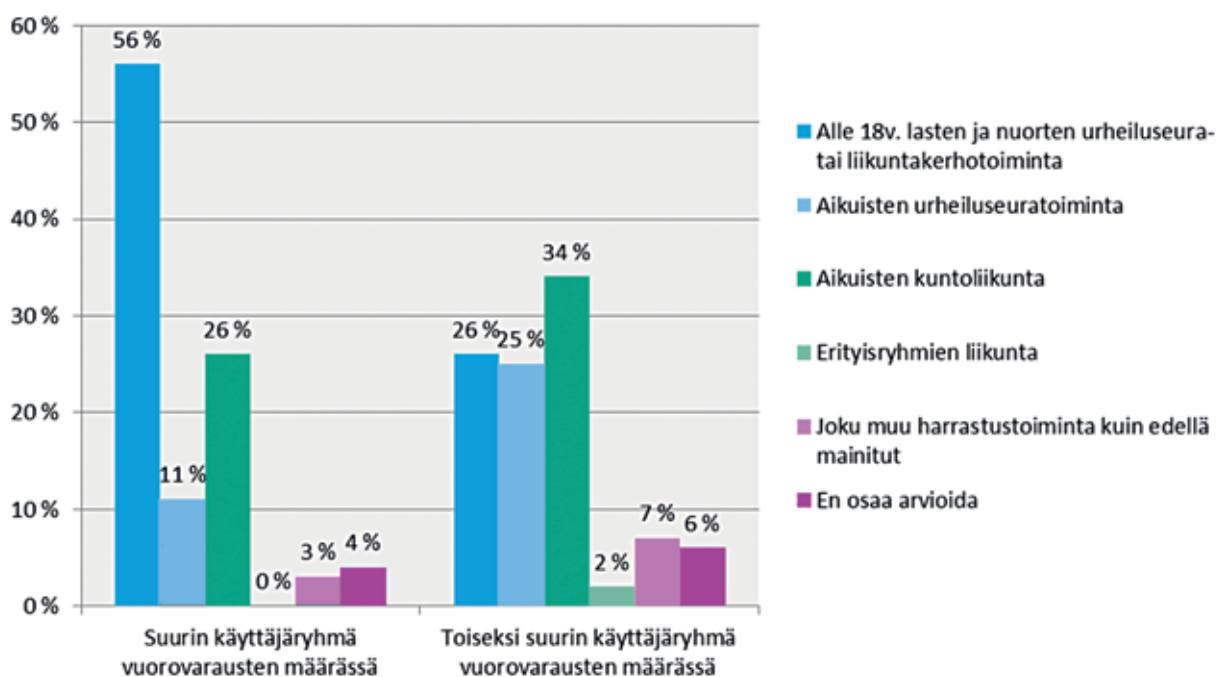
4.3 Koulujen liikuntasalien käyttömahdollisuudet iltapäivätunteina

Koulujen liikuntasalien harrastekäytön kannalta myös koulujen iltapäivätunnit ovat mahdollinen aikaresurssi liikunnan harrastetoiminnalle. Näin erityisesti alakouluissa, joissa koulupäivät eivät ole pitkiä. Tästä syystä selvityksen koulu- ja kuntakyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan myös iltapäivien käyttöastetta, vaikka selvityksessä pääfokus on ilta- ja viikonloppukäytön selvittämisessä.

Koulukyselyn perusteella 27 %:ssa kouluja on ”jonkun verran käyttämättömiä vuoroja” ja 9 %:ssa kouluja ”paljon käyttämättömiä vuoroja” iltapäivisin”. Kuntakyselyssä vastaavasti, 16 % vastanneista liikuntatoimien edustajista arvioi, että heidän kunnassa koulujen liikuntasaleissa on melko tai erittäin paljon käyttämätöntä vuorokapasiteettia iltapäivisin.

5. Koulujen liikuntasalien harrastetoiminnan käyttäjäryhmät

Liikuntasalien käyttäjäryhmiä selvityksessä selvitettiin koulukyselyn kautta. Kyselyssä rehtoreilta kysyttiin, minkä tyyppiseen harrastustoimintaan liikuntasalia/-saleja pääsääntöisesti käytetään. Rehtoreita pyydettiin valitsemaan suurin ja toiseksi suurin ryhmä vuorovarausten määrässä. Vastausvaihtoehtoina olivat: alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten urheiluseura- tai liikuntakerhotoiminta, aikuisten urheiluseuratoiminta, aikuisten kuntoliikunta, erityisryhmien liikunta ja joku muu harrastustoiminta. Käyttäjäryhmiin liittyvät tulokset on esitetty oheisessa kuviossa 14.

Kuvio 15. Koulujen liikuntasalien pääkäyttäjäryhmät

Selvityksen perusteella selkeästi suurin koulujen liikuntasalien käyttäjäryhmä on alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten urheiluseura- ja liikuntakerhotoiminta. Yli puolessa (56 %) kouluista tämä oli suurin käyttäjäryhmä vuorovarausten määrinä arvioituna. Toiseksi suurin käyttäjäryhmä koulujen liikuntasaleissa vuorovarausten määrinä arvioituna on aikuisten kuntoliikunta, joka oli pääkäyttäjä 26 %:ssa koulujen liikuntasaleja. Vastaavasti aikuisten urheiluseuratoiminta oli pääkäyttäjäryhmä 11 %:ssa koulujen saleja.

Tarkasteltaessa saatuja tuloksia siitä näkökulmasta poikkeavatko eri pääkäyttäjäryhmät toisistaan, voidaan todeta aikuisten kuntoliikunnan yhdistyvän muita selkeämmin seuraaviin taustamuuttujiin; kunnan pieni asukasmäärä ja liikuntasalin pieni koko. Esimerkiksi alle 20 000 asukkaan kunnissa yli kolmasosa koulun liikuntasaleista on sellaisia, jossa aikuisten kuntoliikunta on pääasiallinen käyttäjäryhmä. Vastaavasti yli 20 000 asukkaan kunnissa vain alle viidesosassa aikuisten kuntoliikunta on pääkäyttäjäryhmä.

Liikuntasalin koon yhteyttä eri käyttäjäryhmiin on kuvattu oheisessa taulukossa 1. Kuten taulukko osoittaa, aikuisten kuntoliikunta keskittyy selvästi muita käyttäjäryhmiä enemmän nimenomaan pienimpiin liikuntasaleihin. Koulujen liikuntasaleista, joissa aikuisten kuntoliikunta on pääkäyttäjäryhmä, on 64 % alle 300m² saleja ja vain 3 % isoja yli 500m² saleja.

	Alle 18v. lasten ja nuorten urheiluseura tai liikuntakerhotoiminta (N=722)	Aikuisten urheiluseuratoiminta (N=138)	Aikuisten kuntoliikunta (N=343)
Pieni (alle 300m ²)	41 %	25 %	64 %
Keskisuuri (300–500m ²)	41 %	54 %	32 %
Suuri (yli 500m ²)	18 %	21 %	3 %

Taulukko 1. Liikuntasalin koon vaikutus käyttäjäryhmiin

Koulujen liikuntasalien käyttäjäryhmien osalta kyselyssä selvitettiin lisäksi, onko koulun liikuntasalissa/-saleissa kouluajan ulkopuolella säännöllisesti varattuja aikoja muulle kuin liikunta- ja urheilutoiminnalle. Pääosassa (86 %) kouluja vuoroja ei ole varattu muulle kuin liikunta- ja urheilutoiminnalle, mutta 14 %:ssa kouluja myös muuta toimintaa oli. Yleisimmät liikunta- ja urheilutoiminnan ulkopuoliset käyttäjäryhmät ovat selvityksen perusteella näytelmäkerhotoiminta ja musiikkikerho/kuorotoiminta. Muita mainittuja käyttäjäryhmiä ovat muun muassa 4H-kerhot, seurakunnan kerhot ja koulun omat kerhot.

6. Koulujen liikuntasalien harrastekäyttöön liittyvät ongelmat

Koulujen liikuntasalien kouluajan ulkopuoliseen käyttöön liittyviä ongelmia selvitettiin niin koulu kuin kuntakyselyssäkin. Lähtökohtana oli saada näin sekä paikallistason että laajempaa kuntatasoista näkökulmaa koulujen liikuntasalien käyttöön liittyvään problematiikkaan ja haasteisiin. Koulu- ja kuntakyselyssä kummassakin ongelmia kartoittaneeseen avoimeen kyselyyn vastasi noin puolet vastaajista.

Koulukyselyssä yleisimmin mainittu ongelma liittyi kouluajan ulkopuolisen käytön koulu-tiloille aiheuttamiin ongelmiin. Yli kolmasosa kysymykseen vastanneista rehtoreista nosti esiin tämän näkökulman. Tyypillisesti rehtoreiden vastauksissa nostettiin esiin tilojen yleinen epäsiisteys käytön jälkeen, liikuntavälineiden katoamiset ja hajoamiset sekä erilainen koulun tiloissa harjoitettu ilkivalta. Monissa rehtoreiden tähän teemaan liittyneissä vastauksissa nostettiin esiin myös taloudellista näkökulmaa, sillä rehtoreiden vastausten mukaan välineiden katoamiset, tilojen siivoamiset ja paikkojen kulumiseen liittyvät kulut jäävät usein koulun kustannettavaksi.

Koulun liikuntasalin valvontaan, kulunvalvontaan/ovien avaamiseen liittyviä ongelmia nosti esiin noin neljäsosa kysymykseen vastanneista rehtoreissa. Rehtoreiden vastauksissa käy ilmi iltavahtimestarin/iltavalvonnan puute ja siihen liittyvät riskit. Vastauksissa korostui myös kokemukset käyttäjäryhmien omavalvonnan toimimattomuudesta. Vastaavasti noin viidesosassa rehtoreiden vastauksia korostetaan tilojen toimimattomuutta ja siihen liittyviä ongelmia. Vastauksissa nousi esiin erityisesti salin liian pieneen kokoon, varastotilan puutteisiin ja salin toimimattomuuteen eri lajien tarpeiden näkökulmasta liittyneitä huomioita.

Loput, noin 15 %, rehtoreiden vastauksista liittyivät vuorojaon ja vuorojen käytön ongelmiin. Rehtorit kirjasivat vastauksissaan muun muassa kysynnän ja tarjonnan vastaavuuteen liittyviä ongelmia. Ongelmia kouluille aiheutti myös vastausten perusteella useasti erilaisten tapahtumien ja vakiovuorojen yhteensovittaminen. Monessa vastauksessa nos-

tettiin esiin erityisesti ylioppilaskirjoitukset, joiden aikaan sali on kokonaan koulun omassa käytössä. Lisäksi varatut, mutta käyttämättömät vuorot koettiin useissa rehtoreiden vastauksissa ongelmana. Alla muutama yksittäinen esimerkki rehtoreiden avovastauksista koskien koulujen liikuntasalien harrastekäyttöön liittyviä em. ongelmia.

”Ongelmia aiheuttavat lähinnä ne tilanteet, joissa jotain rikkoutuu. Iltakäyttäjiä saattaa olla yhden illan aikana esim. kolme eri seuraa eikä kukaan ota vastuuta rikkoutuneesta koulun omaisuudesta. Kaikki sanovat ”se oli rikki jo kun me tultiin” ja koulun liikunnan opettajat sanovat ”se oli ehjä, kun lähdin tunnilta”. Yleensä koulu maksaa korjauksen.”

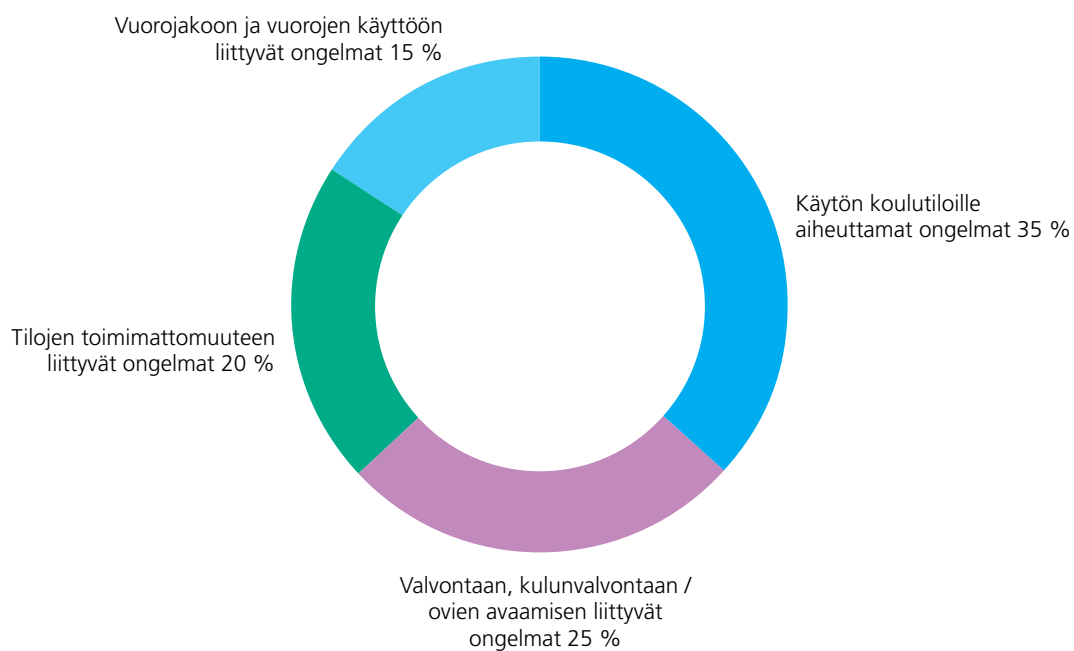
”Haasteena on iltavahtimestaritoiminta. Vanha koulu ja ei ole mahdollisuutta jakaa avaimia tiloihin. Tiloista myös pääsee suoraan koulun käytäville, joten käytön aikana pitää iltavahtimestari olla talossa.”

”Viikonloppuisin käyttäjät huolehtivat itse valvonnasta, siinä ollut puutteita (ikkunoita ja ovia jäänyt auki). Vuorojen varaus ja avaimien haku sekä oma-valvontasopimusten tekeminen aiheuttaa rehtorille paljon ylimääräistä työtä”

”Sali on pieni eikä sitä ole alkujaan suunniteltu liikuntatilaksi. Se on vanhan hirsirakennuksen iso luokkatila, jossa ei ole riittävä pinta-alaa eikä korkeutta esim. aikuisten/nuorten liikuntakäyttöön.”

”Vuoroja ei ole riittävästi tarjolla kaikille salin käytöstä kiinnostuneille liikuntaryhmille.”

”Juhlat ja musiikkitapahtumat vievät aikoja. Viikonlopulla on poikkeuksia niin paljon, että säännölliset vuorot ovat pikemminkin poikkeus.”

Kuvio 16. Koulujen liikuntasalien harrastekäytön ongelmat / koulukysely

Kuntien liikuntatoimille suunnatussa kyselyssä vastaavasti yleisimmin ongelmaksi koettiin koulujen liikuntasalien käyttöasteeseen liittyvät haasteet. Käyttöasteeseen liittyviä ongelmia kirjattiin noin 45 %:ssa kuntien vastauksia. Käyttöasteeseen liittyvät ongelmat koskivat erityisesti koulujen liikuntasalien tarjonnan ja kysynnän vastaamattomuutta sekä ylikuormituksen että myös jossakin tapauksissa vajaakäytön näkökulmasta. Lisäksi kuntien liikuntatoimien vastauksissa korostui sama tapahtumien ja vakiovuorojen yhteensovittamisen vaikeus koulujen liikuntasaleissa, kuin mitä rehtorit omissa vastauksissaan nostivat useasti esiin. Myös varattujen, mutta käyttämättömien vuorojen problematiikkaa nostettiin esiin useissa kuntien vastauksissa.

Noin neljäsosa kuntien vastauksista koski tilojen toimimattomuuteen liittyviä ongelmia. Tilojen toimimattomuudella tarkoitetaan esimerkiksi salien kokoon, varastotilan ja varustuksen puutteellisuuteen sekä salin kuntoon ja siisteyteen liittyviä ongelmia. Valvonta, kulunvalvonta ja kävijämäärätietojen kerääminen koettiin ongelmaksi vastaavasti noin 15 %:ssa vastauksia. Noin 10 % kuntien liikuntatoimien vastauksista koski tilojen hallintoihin ja maksupolitiikkaan liittyviä ongelmia. Tähän näkökulmaan liittyivät esimerkiksi vuorojen jaon vastuuseen liittyviä kysymyksiä, tiedonkulun ongelmia, sähköisen varausjärjestelmän puutteita ja tilojen maksuttomuudesta aiheutuvia ongelmia. Alla on joitakin yksittäisiä esimerkkejä kuntien liikuntatoimien vastauksista koskien em. liikuntasalien harrastekäytön ongelmia.

”Kaudelle 2012–2013 haettiin 16.5.2012 mennessä 160 salivuoroa, joista pystyimme myöntämään 145 salivuoroa. Tämän jälkeen on tullut vielä 31 vuorohakemusta...”

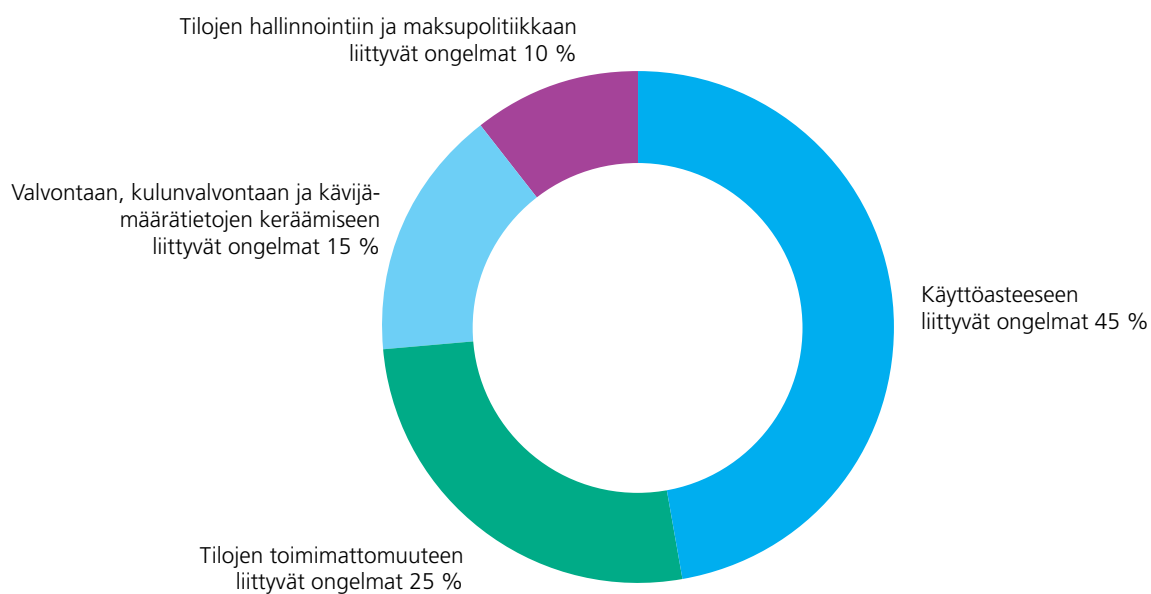
”Useissa kouluissamme on ala-arvoisen pienet tilat liikuntaan. Nk. liikuntakomerot. Keskustajaman alueella tilat ovat ylibuukattuja. Syrjäkylillä, joissa olisi hyvät liikuntatilat ei ole käyttöä, koska kukaan ei halua harjoitella siellä.”

”Koulujen ovet tahtovat jäädä auki. Eli iltaisin ei ole vahtimestaripalveluja ja käyttäjät jättävät liian usein ovet auki. Valmentaja avaa ovet ja ovenrakoon jätetään harja, hanska jne. ja talo on näin ollen auki.”

”Kävijämäärän kontrollointi on täysin kuittausvihkon varassa ts. jos kävijät eivät kuittaa käyntiään/kävijämäärää ei saada tietoa kuinka aktiivista kyseisen vuoron käyttö on.”

”Tiloja ja kulkua hallinnoi monta hallintokuntaa ja tiedonkulku ei ole aukotonta. Esim. koulu on luvannut salin käyttöön loman ajaksi, mutta kiinteistöpalvelut on sulkenut kulkulätkät.”

”Vuoroja varataan erittäin paljon, mutta koska kaikki vuorot ovat maksuttomia, niin niitä ei muisteta aina perua vaikei käytettäisi.”

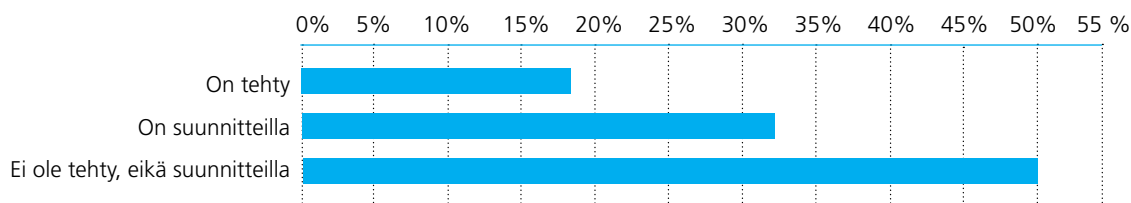

Kuvio 17. Koulujen liikuntasalien harrastekäytön ongelmat / kuntakysely

7. Koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseen luodut käytännöt

Yhtenä kuntakyselyn osa-alueena oli myös selvittää oliko kunnissa tehty tai tekeillä toimenpiteitä koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseen ja jos kyllä, minkälaisia toimenpiteitä oli tehty tai käytäntöjä luotu. Selvityksen perusteella vajaassa viidesosassa kuntia on tehty toimenpiteitä koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseen/kehittämiseen ja kolmasosassa kuntia toimenpiteitä on suunnitteilla (kuvio 18). Pääosassa kuntia toimenpiteitä ei kuitenkaan ole toistaiseksi tehty eikä suunnitteilla.

Kuntien liikuntatoimien raportoimat hyvät käytännöt / kehittämistoimenpiteet koulujen liikuntasalien käytön tehostamisesta on seuraavassa jaoteltu neljään osa-alueeseen. Niiden jakautuminen saaduissa vastauksissa on esitetty kuviossa 19.

Kuvio 18. Koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseen tehdyt tai suunnitellut toimenpiteet

Vuorojen hallintaan, määrään ja jakoperusteisin liittyvät käytännöt

Vuorojen hallintaan liittyvinä kehittämistoimenpiteinä vastanneet kunnat kuvailivat erityisesti erilaisia kuntaan hankittuja uusia sähköisiä vuoronvaraus- ja kulunvalvontajärjestelmiä, joilla on kunnassa pyritty tehostamaan liikuntatilojen käyttöä. Liikuntasalien valvontaan liittyen nostettiin käytettynä keinona esiin useissa vastauksissa myös se, että

salien valvontavastuuta oli siirretty salia käyttäville seuroille. Yleisempänä hallinnollisena kehittämistoimenpiteenä useissa vastauksissa mainittiin se, että koulujen liikuntasalien käyttövuorojen jako oli keskitetty kunnassa yhdelle toimijalle, yleensä kunnan liikunta-toimelle ja lisäksi vuorojen jakoon oli kehitetty selkiyttäviä kriteereitä. Vuorojen määrään liittyvinä kehittämistoimenpiteinä vastauksissa vastaavasti nostettiin esiin, että kunnassa oli esimerkiksi lisätty varattavissa olevia salivuoroja viikonloppuihin ja myös joissakin kunnissa loma-ajoille. Alla esimerkkejä ko. osa-alueeseen liittyvistä kuntien esiin nostamista toimenpiteistä.

”Käynnissä koko kaupungin osalta sähköisen tilavarausjärjestelmän kehittämishanke. Järjestelmään on tarkoitus saada kaikki kaupungin tilat. Järjestelmän avulla voidaan hyödyntää nykyistä paremmin esim. koulujen salivuorojen kierrätystä, hallita peruutuksia, erillistapahtumia jne.”

”Olemme saaneet Timmi-varausjärjestelmän piiriin salit, joista käyttäjä näkee vapaat vuorot, vielä ei kuitenkaan ole vielä otettu sitä kautta tehtävää varausta käyttöön. Varaukset vakiovuoropäätöksen jälkeen tehdään sähköpostilla koulutoimiston toimistosihteerille, joka päivittää timmin. Aiemmin vain liikuntapalvelun hallinnassa olevat tilat olivat Timmissä. Hieno eteenpäinmeno, joka tosin vaati viiden vuoden työn

”Tehty päätös, että Liikuntapalvelut hallinnoivat koulujen liikuntasaleja kouluajan ulkopuolisen ajan osalta. Tämä helpotti ja tehosti salien hallinnointia”

”Koulutoimen/Rehtoreiden kanssa on yhteisesti sovittu salien käytön laajentamisesta viikonlopuille ja lomien ajaksi? Salien käyttöaika piteni 2 kk. Viikonloppuvuorojen määrä lisääntyi”.

Liikuntasaleissa tapahtuvan harrastetoiminnan sisältöön liittyvät toimenpiteet

Osassa kuntia koulujen liikuntasalien käyttöä oli lähdetty tehostamaan saleissa tapahtuvan harrastetoiminnan sisältöön kytkeytyvillä toimenpiteillä. Useassa kunnassa esimerkiksi koulujen liikuntasaleja oli ”profiloitu” siten, että eri lajeja oli keskitetty eri koulujen saleihin, jolloin oli mm. välinehankintoja ja uusimisia oli pystytty keskittämään ja helpottamaan vuorojen vaihtoja yms. Profilointia oli toteutettu myös siten, että jokin yksittäinen liikuntasali oli vastuutettu tietylle yksittäiselle seuralle esim. yhden illan osalta tai koko varauskauden osalta. Harrastetoiminnan sisältöön liittyväksi tehostamistoimenpiteeksi voidaan laskea myös se, että kunta on aktiivisesti lähtenyt tarjoamaan liikuntasalien käyttömahdollisuutta myös liikuntaseurojen ulkopuolelle, esimerkiksi yrityksille, taloyhtiöille, asukasyhdistyksille ja jopa yksittäisille perheille. Alla esimerkkejä ko. osa-alueeseen liittyvistä kuntien esiin nostamista toimenpiteistä.

”Kohdennetaan määrätyn lajit samaan saliin, jolloin voidaan hankkia yhteen saliin määrätyn lajin välineitä. Ei tarvitse hankkia kaikkia välineitä kaikkiin saleihin”

”Pyritty keskittämään tiettyjen lajien vuoroja peräkkäin, että välineiden kasaamisessa ym. ei kuluisi niin paljon aikaa”

”Vuorojen varaamisen tehostaminen, jotta käyttäjät ohjautuvat oikeanlaisiin tiloihin (mm. koko, välineistö, soveltuvuus lajiin)..”

”Säännöllisten avointen vuorojen tarjoaminen esim. nuorille tai perheliikuntaan myös koulujen saleista”

Taksapolitiikkaan ja käytön seurantaan liittyvät toimenpiteet

Koulujen liikuntasalien käytön tehostamiseksi on osassa kuntia käytetty myös taksapolitiikkaa keinona. Toimenpiteenä on pääosa vastanneista kunnista käyttänyt käyttövuoromaksujen alentamista tai poistamista, mutta yksittäisissä kunnissa myös vuorojen muuttamista maksullisiksi tai maksujen korottamista. Tosin sanoen toisissa kunnissa lähtökohtana on ollut lisätä taksapolitiikalla käyttövuorojen varaamisen houkuttelevuutta ja toisissa taas vastaavasti puuttua taksapolitiikalla jo varattujen vuorojen ”vajaakäytön” ongelmiin. Jälkimmäiseen ongelmaan on osassa kuntia pyritty puuttumaan myös lisäämällä tai tehostamalla vuorojen käytön seuranta, esim. pistokokeilla. Alla esimerkkejä koto-osa-alueeseen liittyvistä kuntien esiin nostamista toimenpiteistä.

”Kaikki saliliikuntatilat muuttuivat alle 20v ilmaisiksi”

”Koulujen liikuntasalit tulevat syksyllä 2013 maksullisiksi. Näin ollen vuorojen varaukset varmaankin tehostuvat ja käyttämättömät/vähällä käytöllä olevat seurojen vuorot poistuvat”

”Käytön seuranta tarkennetaan uusilla lomakkeilla ja käyttäjiltä vaadittavilla raporteilla”

”Käytössä minimikävijämääräehto tai menettää vuoron..”

Viestintään ja markkinointiin liittyvät toimenpiteet

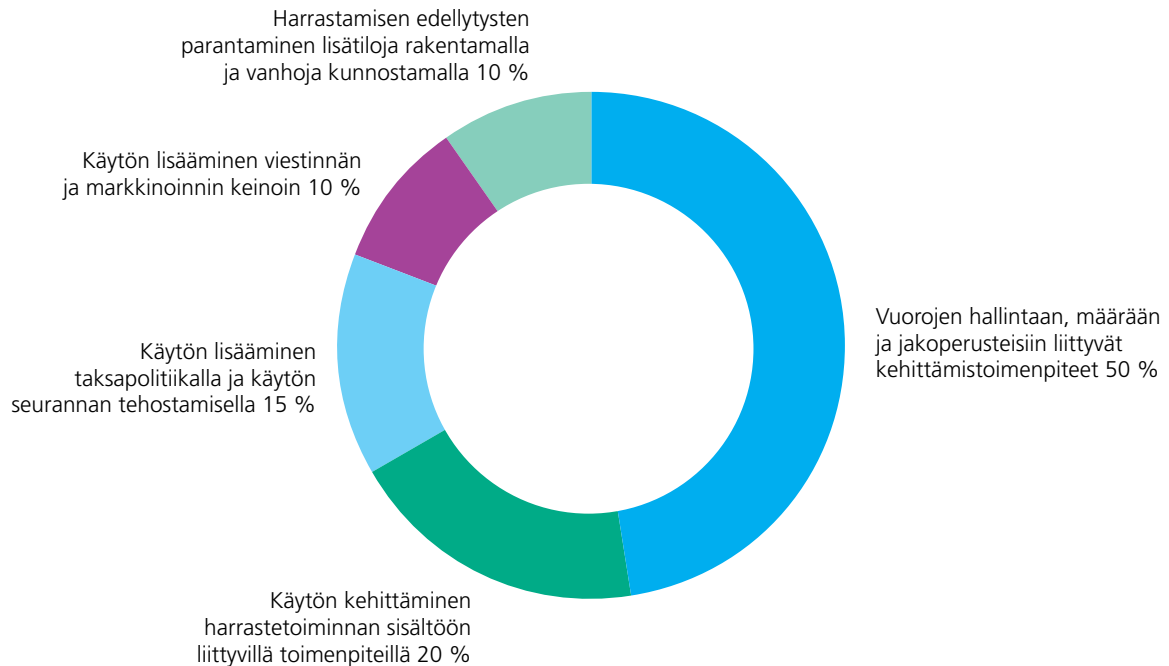
Osassa kuntia koulujen liikuntasalien käyttöä on pyritty tehostamaan erilaisilla viestinnällisillä ja markkinoinnillisilla toimenpiteillä. Koulujen liikuntasalien käyttömahdollisuudesta on esimerkiksi viestitty aktiivisesti kuntien omissa viestintävälineissä ja myös paikallisissa medioissa. Asiaan liittyvää tiedostusta on myös pyritty parantamaan esimerkiksi nettisivu uudistusten kautta tai kytkeytyen sähköisten varausjärjestelmien käyttöönottoon.

”Markkinointi perheliikuntasaliksi pienempiä saleja viikonloppuisin”

”Pilottihanke, joka sisältää kahdeksan alueellisesti keskeisen koulun muidenkin kuin liikuntatilojen markkinoinnin kuntalaisille..”

”Tiedotusta parannettu (uudet nettisivut)”

”Ns. Vanhan, käytöstä poistetun kk:n koulun sali on edelleen vakiokäyttäjien liikuntatilana. Tämän tilan markkinointia pyritään tehostamaan vanhan koulun tiloihin perustetun yritystoiminnan kautta”.

Kuvio 19. Kunnissa koulujen liikuntasalien käytön kehittämiseen ja/tai tehostamiseen tehtyjen toimenpiteiden jakautuminen toimenpidetyypeittäin

Perhekin voi vuokrata koulusalin

Turun kaupungin pieni liikuntasali löytyy Puolalan koulusta.

PAIKALLISET
16.1.2013 08:00 Päivitetty: 16.1.2013 09:00

Turussa on ilta- ja viikonloppukäytössä yli 60 liikuntasalia kouluissa, Turun ammatti-instituutissa ja Caribia Areenalla. Saleja käyttävät enimmäkseen urheiluseurat, mutta niitä vuokrataan myös yksityisille ja työpaikoille.

Liikuntasalin voi vuokrata liikuntakäyttöön vaikka kaksi perhettä päästäkseen pelaamaan yhdessä sählyä. Hinta ei ainakaan päätä huimaa. Salit on hinnoiteltu neliöiden mukaan. Pienimpien salien vuokra 5,50 euroa tunnilta ja suurimpien 16,50 euroa tunnilta.

– Jos kaikki liikkeajat ohjaajia lukuun ottamatta ovat alle 20-vuotiaita, salin käyttö on maksutonta. Salivuoroilla on oltava aina täysi-ikäinen mukana, liikuntapalvelukeskuksen varaussihteeri **Mari Himanka** toteaa.

Haluan liikkua itsenäisesti

Ilmoita itsenäisesti varata Sotkamon kunnan kalleimmilla hiihtoladulla ja koulun liikuntasalissa ja ulkoiltoja omien käyttäin, Sotkassa vapaina ainoita aikoja.

Varaus tehdään Liikaha-sivustolla Varauksia-kohdasta.

VARAA TILAN NÄIN

- 1) Valitse haluamasi päivämäärä ja tilaamalla HUCOP Liikuntaladulle voi vielä myös kalenterin viikkoon oman kortin avulla.
- 2) Avaruudessa viikkokalenterinäkymästä voit etsiä haluamasi vapaan ajankohdan.
- 3) Täytä varauslomake, jolla ilmoitetaan varauksen sisältö.
- 4) Hyväksytyt varaukset saat sähköpostilla lähtöohjeita muutamien päivien sisällä kulkemaan.
- 5) Sählyä vastaanottamasi sähköpostit, koska sähly-tilin varaukset muuttuvat pois.

Sotkamon kaupungin ulkoiltojen byroo Kainaan tiedustella.

Ladun ja kalleimmista varauksista huolehtiminen byroo tällä

Ja sitten LIIKHAAN!

Ajankohtaista
Toukokuu 2013

Vierailuvuoro - Maita
12.1.2013 klo. 10.00

Vierailuvuoro - Maita
14.1.2013 klo. 10.00

soki naiset - pyppö
17.1.2013 klo. 11.00

pyppö-soki naiset
17.1.2013 klo. 12.15

Katso lauantai-ohjelmat

HALUATKO ALOITTAA LIKUNNAN KANSIOLLE?

ILMOITTA
LIIKUNNAN
KANSIOLLE

Esimerkkejä liikuntasalien käytön tehostamiseen liittyvistä toimenpiteistä; Turun perheliikuntavuorojen markkinointia paikallisviestimissä ja Sotkamon ”Liikaha” - tilavarauspalvelu.

8. Johtopäätöksiä ja toimenpide-ehdotuksia

Selvityksen tavoitteena on ollut tuottaa kokonaisarvio valtakunnallisesta nykytilanteesta liittyen koulujen liikuntasalien kouluajan ulkopuoliseen käyttöasteeseen sekä käyttäjäryhmiin. Lisäksi selvityksellä on haluttu hakea myös hyviä käytäntöjä koulujen liikuntasalien käytön kehittämiseen ja tehostamiseen. Seuraavassa on tiivistetysti koottu selvityksen keskeiset havainnot sekä nostettu myös esiin joitakin ajatuksia valtakunnallisista ja kuntasoisista kehittämistoimenpiteistä koulujen liikuntasalien harrastekäyttöön liittyen. Selvityksen johtopäätösten ja toimenpide-ehdotusten laatimisessa on apuna hyödynnetty asiantuntijaryhmää, joka koottiin toukokuussa 2013 työseminaarimuotoisesti. Asiantuntijaryhmässä olivat mukana Rakennusneuvos Risto Järvelä (OKM), Liikuntatoimenjohtaja Veli-Matti Kallisolahti (Vantaa), Liikuntapäällikkö Antero Lempiö (Nurmijärvi), Liikuntatoimenjohtaja Katja Linnakylä (Kirkkonummi), Toimitusjohtaja Jukka Vienonen (Lohjan liikuntakeskus), Asiakaspalveluesimies Susanna Haaga (Turku) sekä Valtakunnallisen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:n (Valo) asiantuntijat Juha Heikkala, Nelli Kuokka ja Pasi Mäenpää.

8.1 Selvityksen keskeiset johtopäätökset

PÄÄOSA KOULUJEN LIIKUNTASALEISTA VAJAAKÄYTÖSSÄ KOULUVUODEN AIKANA – HEIKKO KÄYTTÖASTE YLEISTÄ ERITYISESTI VIIKONLOPPUISIN

Selvityksen koulukyselyn perusteella koulujen liikuntasalien käyttöaste on arki-iltaisin kouluvuoden aikana (syys-toukokuu) keskiarvoisesti arvioitu luokkaan 70–90 %. Täysin tehokkaassa käytössä, käyttöaste yli 90 %, on selvityksen perusteella vain 45 % koulujen liikuntasaleista. Toisin sanoen yli puolet Suomen koulujen liikuntasaleista voidaan arvioida olevan arki-iltojen osalta sellaisia, joissa on selkeästi käytettävissä olevia harjoitusvuoroja

vapaana. Kouluvuoden aikaisina viikonloppuina on käytettävissä olevaa vuorokapasiteettia vielä selvästi yleisemmin. Selvityksen koulukyselyn mukaan yli 90 %:n käyttöaste on vain 12 %ssa koulujen liikuntasaleja, eli pääosassa (88 %:ssa) koulusaleja on käyttövuoroja jäänyt selvästi hyödyntämättä. Yli puolet vuorokapasiteetista on hyödyntämättä (= käyttöaste < 50 %) viikonloppuisin lähes puolessa koulujen liikuntasaleja. Kuntatasoisesti asiaa tarkastellen ovat selvityksen tulokset käyttöasteen osalta samansuuntaiset. Noin 40 % vastanneista kuntien liikuntatoimista arvioi, että heidän kuntansa liikuntasaleissa on arki-iltaisain vähintään jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia ja viikonloppujen osalta vastaavan arvion teki lähes 90 % kunnista.

Selvityksen käyttöasteeseen liittyvät kokonaistulokset ovat linjassa VTT:n vuonna 2012 tekemän tutkimuksen kanssa, jossa selvitettiin suurimpien kaupunkien koulujen liikuntasalien käyttöasteita osana sisäliikuntapaikkojen kysynnän ja tarjonnan indikaattoreiden rakentamista. Ko. tutkimuksessa aineistona käytettiin kuntien sähköisiä varauskalentereita. VTT:n tutkimuksessa koulujen liikuntasalien keskimääräiset käyttöasteet vaihtelivat viikonpäivittäin seuraavasti: Ma-To 68–70 %, Pe 52 %, La-Su 37–38 %.

KOOLTAAN PIENET SEKÄ ASUKASLUVULTAAN PIENISSÄ KUNNISSA SIJAITSEVAT LIIKUNTASALIT HEIKOITEN KÄYTÖSSÄ

Selvityksen perusteella koulujen liikuntasalien käyttöasteessa on selviä eroja liikuntasalityypeittäin sekä alueellisesti. Heikko käyttöaste on selvästi yleisintä pienissä alle 300 m²:n liikuntasaleissa. Alle 300 m²:n saleissa, joka on yleisin liikuntasalien kokoluokka, alle kolmasosassa oli käyttöaste yli 90 %. Isoissa, yli 500 m²:n liikuntasaleissa, sen sijaan vastaava korkea käyttöaste oli yli 2/3:ssa saleja. Alueellisesti tarkastellen selvityksen tulokset vastaavasti osoittavat, että selvästi yleisempää korkea käyttöaste koulujen liikuntasaleissa on asukasluvultaan isoissa kaupungeissa kuin pienemmissä kunnissa. Yli 50 000 asukkaan kaupungeissa tehokas yli 90 % käyttöaste oli yli puolessa kunnan liikuntasaleista, pienissä alle 5000 asukkaan kunnissa korkea käyttöaste oli vain kolmasosassa kouluja.

Toisaalta kuitenkin selvityksen kaupunkikohtaiset tarkastelut osoittavat, että myös suurten kaupunkien välillä on käyttöasteessa varsin isoja eroja. Esimerkiksi Turussa korkea yli 90 % käyttöaste oli 80 %:ssa vastanneita kouluja, kun Kouvolassa korkea käyttöaste oli vain neljäsosassa vastanneita kouluja. Kuntatasoisten tekijöiden lisäksi käyttöasteeseen liittyy siten myös muita alueellisia tekijöitä. Olettavasti keskeinen tekijä on se, sijaitseeko koulu ja sen liikuntasali kuntakoosta riippumatta haja-asutusalueella vai kuntakeskuksissa / taajamissa, jolloin sen lähiympäristössä on myös enemmän potentiaalista käyttäjärhymää erilaiseen harrastetoimintaan. Tällaista eritellympää alueellista tarkastelua ei tässä selvityksessä tehty, mutta siihen liittyen on selvityksen aineistoa hyödyntävä jatkotutkimus käynnistynyt opinnäytetyönä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa. Ko. tutkimus valmistuu vuoden 2013 loppuun mennessä.

KOULUJEN LIIKUNTASALIT PÄÄOSIN LASTEN JA NUORTEN SEURA- JA KERHOTOIMINNAN KÄYTÖSSÄ – NOIN KOLMASOSASSA SALEJA AIKUISET PÄÄKÄYTTÄJINÄ

Selvityksen koulukyselyssä selvitettiin myös yleisellä tasolla minkä tyyppisessä liikuntakäytössä koulujen liikuntasalit ovat koulukäytön ulkopuolella pääkäyttäjryhmien näkökulmasta tarkasteltuna. Selvityksen perusteella suurin osa koulujen liikuntasaleista on pääosin lasten ja nuorten käytössä. Lasten ja nuorten urheiluseura- ja liikuntakerhotoiminta oli suurin käyttäjäryhmä vuorovarausten määrässä 56 %:ssa koulujen saleja. Aikuisten kuntoliikunta oli pääkäyttäjryhmä noin neljäsosassa koulujen saleja ja aikuisten urheiluseuratoiminta hieman yli 10 %:ssa saleja. Selvityksen perusteella aikuisten kuntoliikunta on keskittynyt erityisesti pieniin alle 300 m²:n liikuntasaleihin.

KOULUJEN LIIKUNTASALIEN KÄYTTÖASTEeseen OLLAAN KUNNISSA TYYTYVÄISIÄ – KEHITTÄMISTOIMENPITEITÄ SUUNNITTEILLA KOLMASOSASSA KUNTIA

Selvityksessä kysyttiin kuntien liikuntatoimien edustajilta heidän tyytyväisyyttään koulujen liikuntasalien käyttöasteeseen omissa kunnissaan. Selvä pääosa kuntien liikuntatoimista on selvityksen perusteella varsin tyytyväisiä oman kuntansa tilanteeseen asiassa, sillä tyytymättömiä ilmoitti olevansa vain 4 % vastanneista kunnista. Erittäin tyytyväisiä tilanteeseen ilmoitti olevansa 38 % kunnista.

Kuntien liikuntatoimilta kysyttiin selvityksessä myös sitä, onko heillä jo tehty tai suunnitteilla erityisiä toimenpiteitä koulujen liikuntasalien käytön kehittämiseen tai tehostamiseen. Kunnista 18 % ilmoitti toimenpiteitä jo tehdyn ja 32 % vastanneista kunnista kertoi niitä olevan suunnitteilla.

8.2 Toimenpide-ehdotukset

KOULUJEN LIIKUNTASALIEN HARRASTEKÄYTTÖ LIKUNTAPOLIITTISEEN Keskusteluun VALTAKUNNALLISELLA JA KUNNALLISELLA TASOLLA

Koulujen liikuntasalit ovat yksi keskeisimmistä, ellei jopa keskeisin, liikunnan ja urheilun olosuhteresurssi Suomessa. Koulujen liikuntasaleja on sekä määrällisesti paljon (noin 2400) että ne muodostavat lisäksi laadullisesti hyvätasoisien harjoitteluolosuhteen merkittävälle osalle suomalaista liikuntalajikirjoa. Tämän lisäksi koulujen liikuntasalit ovat kokonaisuutena myös taloudellisilla tunnusluvuilla merkittävä yhteiskunnallinen resursointi. Edellä kuvatuista syistä olisi erittäin tärkeää, että koulujen liikuntasalit olisivat kokonai-

suutena maksimaalisen tehokkaassa käytössä. Tämän selvityksen tulokset osoittavat, että tilanne ei nykyisellään ole tämä. Käyttöastetta on koulujen saleissa mahdollista selvästi nostaa. Näistä lähtökohdista koulujen liikuntasalien harrastekäyttö olisi syytä nostaa niin valtakunnallisella kuin kunnallisella tasolla liikuntapoliittiseen keskusteluun. Keskustelua olisi syytä käydä sekä koulujen liikuntasalien yhteiskunnallisen merkityksen kirkastamiseksi että yhteisten jaettujen näkemysten synnyttämiseksi tilojen käytön kehittämisessä. Jälkimmäisestä näkökulmasta tärkeä teema, joka nousi selvityksessä ja sen asiantuntija kuulemisessa vahvasti esiin, on koulujen liikuntasalien harrastekäyttöön liittyvä taksapolitiikka. Sekä vuorojen maksuttomuuteen että maksullisuuteen löytyy vahvoja perusteluita ja olisi siten tärkeää niitä liikuntapoliittisesti arvioida ja kytkeä myös laajempaan keskusteluun liikunnan ja urheilun harrastamisen kustannuksista. Tällainen liikuntapoliittinen arviointitehtävä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiantona.

KOULUJEN LIIKUNTASALIEN HARRASTEKÄYTÖSTÄ VASTUUKUNTIEN LIIKUNTATOIMILLE JA KÄYTÖN HALLINOINTIIN AVUKSI SÄHKÖISET VARAUS- JA SEURANTAJÄRJESTELMÄT

Selvityksen perusteella hieman yli puolessa kuntia koulujen liikuntasalien harrastekäytön vastuutaho on kunnan liikuntatoimi ja noin 40 %:ssa kuntia koulusalien käyttövuoroista vastaa joku muu taho – esim. kunnan opetustoimi tai rehtorit omien liikuntasaliensa osalta. Selvityksestä saadut tulokset viittaavat siihen, että liikuntatoimien hallinnoimana koulujen salit ovat tehokkaimmassa käytössä, mikä puoltaa kyseistä organisointitapaa. Myös yleisemmästä liikunnan edistämistehtävän viitekehystä kuntien liikuntatoimi on perustellusti oikea vastuutaho salien harrastekäytön hallinnointiin.

Huomionarvoinen näkökulma em. vastuutaho kysymykseen on myös se, että voidaan perustellusti arvioida koulujen liikuntasalien kokonaiskäytöstä pääosan tulevan koulutoiminnan ulkopuolisesta harrastekäytöstä, ei koulun omasta liikunnan opetuksesta. Koulun liikunnan opetus käyttää koulujen liikuntasaleja ainoastaan sisäliikuntaperiodeina, kun koulutoiminnan ulkopuolinen harrastekäyttö on useimmiten käynnissä koko kouluvuoden ajan. Koulun liikuntasalien ”omistajuuden” laajentamisen kannalta voisi siten olla perusteltua puhua enemmänkin ”koulujen yhteydessä olevista liikuntasaleista”, kuin ”koulujen liikuntasaleista”.

Selvityksen perusteella koulujen liikuntasalien käytön hallinnoinnin apuna on nykyisellään vain noin neljäsosassa kuntia käytössä jonkinlainen sähköinen vuorovarausjärjestelmä. Koulujen liikuntasalien käytön tehostamisen kannalta olisivat tällaiset järjestelmät suositeltavia kehittämistoimenpiteitä. Ne esimerkiksi mahdollistavat joustavat ja nopeasti muuttuviin tilanteisiin reagoivat vuorovarausjärjestelmät sekä aktiivisen kuntatasoisen käytöasteen seurannan ja tilastoinnin.

KUNNISSA KÄYTTÖÖN UUSIA INNOVATIIVISIA TAPOJA TEHOSTAA JA LISÄTÄ KOULUJEN LIIKUNTASALIEN KÄYTTÖÄ

Koulujen liikuntasalien käyttöä voidaan kunnissa pyrkiä kehittämään ja tehostamaan myös hakemalla erilaisia paikallislähtöisiä innovatiivisia ratkaisumalleja. Tällaisia nousi esiin niin kuntakyselyn kautta kootuissa hyvissä käytännöissä kuin myös selvitykseen liittyneessä asiantuntijaseminaarissa. Yksi erityisen toimivaksi koettu, paikallisuudesta kumpuava ratkaisumalli, on koulujen liikuntasalien profilointi esimerkiksi lajilähtöisesti, jolloin tietyt lajit sijoitetaan tiettyihin saleihin tai paikallisen seuratoiminnan näkökulmasta, jolloin tietty paikallinen seura vastuutetaan koordinoimaan toimintaa tietyssä oman alueensa salissa. Tällaisilla profiloinneilla on voitu sekä tehostaa tilojen käyttöä, luoda kustannussäästöjä, tuottaa yhteisöllisyyttä sekä vahvistaa seurojen paikallisidentiteettiä.

Lisää innovatiivisuutta koulujen liikuntasalien käyttöön voidaan perään kuuluttaa kuntiin myös sen osalta, ketkä saleja käyttävät ja mihin tarkoitukseen. Tyypillisesti koulujen liikuntasalit ovat olleet vain ns. organisoidun liikunta/urheilutoiminnan käytössä, eikä omaehtoiselle liikunnalle ole niissä ollut juuri sijaa. Liikuntasalien tehokkaan käytön näkökulmasta, yleisten tasa-arvo ja liikunnan edistämisen näkökulmien lisäksi, olisi kuitenkin tärkeää löytää ratkaisumalleja, joilla koulujen liikuntasalit olisivat myös laajempien liikujajoukkojen käytössä. Kysyntää saattaisi olla esimerkiksi niin perheliikunnan, kaveriporukoiden kuin työyhteisöjen suunnassa. Ratkaisuja näiden tavoittamiseen on kunnissa haettava sekä purkamalla omaehtoista käyttöä mahdollisesti rajoittavia sääntöjä, luomalla joustavia sähköisiä varausjärjestelmiä sekä asian markkinoinnin keinoin. Hyviä esimerkkejä tämän suuntaisista toimista on saatavissa mm. Turusta.

Lopuksi

Tässä selvityksessä tarkasteltiin koulujen liikuntatilojen varausastetta. Puhuttaessa todellisesta käyttöasteesta, tulisi kyetä pureutumaan jatkossa tarkemmin myös käytön intensiteettiin; paljonko varatuilla vuoroilla on käyttäjiä ja vieläpä millaista käyttö on. Korkean käyttöasteen tiloissa pitäisi pystyä arvioimaan, olisiko esim. urheilijoiden lämmittely- ja oheisharjoitteet mahdollista tehdä ”sivutiloissa” ja käyttää varsinaista liikuntatilaa itse lajin vaatimaan toimintaan.

Yksittäinen mielenkiintoinen näkökulma, johon selvityksessä ei juurikaan myöskään pystytty pureutumaan, on koulujen liikuntasalien harrastekäytön tarkastelu alueellisen tasarvon näkökulmasta. Liikuntapoliittisessa keskustelussa on viime vuosina nostettu aika ajoin esiin tätä kysymystä liikunnan ja urheilun osalta. Yleinen viesti on ollut, että erityisesti liikuntapaikkapalveluiden osalta on ”Ruuhka-Suomi” selvästi paremmassa asemassa kuin väljemmin asutut alueet, kuten Itä- ja Pohjois-Suomi. Tämän selvityksen perusteella tilanne ei ole aivan näin yksioikoinen. Liikuntasalien harrastekäytön mahdollisuuksien osalta nimittäin tilanne on oletettavasti päinvastainen. Väljemmin asutuilla alueilla on todennäköisesti selvästi enemmän koulujen liikuntasaleissa käyttövuoroja tarjolla halukkaalle liikuntatoimijoille kuin vastaavasti ”Ruuhka-Suomessa”. Tätä liikuntapoliittisesti tärkeää näkökulmaa tullaan tarkastelemaan tarkemmin selvityksen aineistoa hyödyntävässä jatkotutkimuksessa.

Kokonaisuudessaan selvityksen tulokset nostivat esiin sen, että koulujen liikuntasalien käyttöä vapaa-ajan harrastetoiminnassa on tarpeellista ja lisäksi myös mahdollista tehostaa. Pitkälti on kysymys tahdosta ja valmiudesta tarkastella erilaisia perinteisiä ja vakiintuneita käytäntöjä ennakkoluulottomammin, tämän päivän tarpeet tunnistaen. Tässä on tärkeä tehtäväkenttä kaikille liikuntatoimijoille, niin valtakunnan kuin kuntien tasolla sekä myös paikallisen seuratoiminnan piirissä.

Valtakunnallinen selvitys koulujen liikuntasaleista

Vastaamisohjeet

Lue kysymykset huolellisesti läpi ja vastaa valitsemalla sopivin vaihtoehto käyttämällä hiiren vasenta painiketta tai kirjoittamalla vastauskenttään. Valmis lomake lähetetään painamalla sivun lopussa olevaa Lähetä -painiketta.

Yhteystiedot

1. Vastaajan tiedot

Vastaajan nimi

Puhelinnumero

Sähköposti

Taustatiedot

2. Koulun nimi

3. Kunnan nimi

4. Maakunta

5. Kunnan asukasmäärä

6. Koulu on

- Kunnallinen
- Yksityinen

7. Koulutyyppi

- Alakoulu
- Yläkoulu
- Yhtenäiskoulu
- Lukio
- Jokin muu,

mikä

Liikuntasali ja sen käytön yleiset periaatteet koulussa

8. Onko koulunne liikuntasali varattavissa koulukäytön ulkopuolella liikuntakäyttöön tai muuhun harrastustoimintaan (liikuntaseurat, kerhot yms.)?

- Ei
- Kyllä

9. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen, että liikuntasalinne Ei ole varattavissa harrastuskäyttöön kouluajan ulkopuolella, kertokaa miksi.

Tämän jälkeen voitte siirtyä lomakkeen viimeiseen kysymysosioon -> Liikuntasalin käyttöön liittyvät ongelmat ja kehittämisehdotukset

10. Mihin kellonaikaan pääsääntöisesti alkaa arkipäivinä koulunne liikuntasalissa koulutoiminnan ulkopuoliset varausvuorot?

Valitse tästä

11. Mihin kellonaikaan pääsääntöisesti päättyy arkipäivinä koulunne liikuntasalissa koulutoiminnan ulkopuoliset varausvuorot?

Valitse tästä

12. Kuinka monta koulun ulkopuoliseen toimintaan varattavissa olevaa liikuntasalia (ei huomioida kuntosaleja, tanssiloja tms.) on koulunne tiloissa?

Valitse tästä

13. Mitä muita sisäliikuntatiloja koulunne tiloissa on liikuntasalin lisäksi? Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Kuntosali
- Tanssi-/Peilisali
- Painisali tai muu kamppailutila
- Jokin muu; mikä?

14. Koulun liikuntasalin koko. Jos koulussanne on useampia liikuntasaleja, voitte valita useamman vaihtoehdon. Mikäli teillä on useampi samankokoinen sali, voitte kirjata salien lukumäärän vaihtoehdon perään.

- Pieni (alle 300m²)
- Keskisuuri (300-500m²)
- Suuri (yli 500m²)

15. Mikä on arvionne koulunne liikuntasalin/-salien kaluston ja tilan yleiskunnosta

- Erittäin hyvässä kunnossa
- Melko hyvässä kunnossa
- Tyydyttävässä kunnossa
- Heikossa kunnossa
- Erittäin heikossa kunnossa

16. Mikäli arvioitte liikuntasalinne nykytilanteen heikoksi tai erittäin huonoksi, niin mitkä ovat pahimmat puutteet/ongelmat?

Ei varattavissa Käyttöaste yli 90% Käyttöaste 90-70% Käyttöaste 70-50% Käyttöaste 50-30% Käyttöaste 30-10% Käyttöaste 10-0%

Koulun liikuntasalin käyttöaste

17. Arvioikaa vuorovarauskalenterienne pohjalta liikuntasalinne/-salienne käyttöastetta. Eli kuinka monta prosenttia liikuntasalinne/-salienne viikottaisesta vuorokapasiteetista on kuluvana lukuvuonna varattuina alla olevina kouluajan ulkopuolisina ajankohtina.

Arviointiasteikko:

Koulumme liikuntasali ei ole varattavissa liikuntakäyttöön ko. ajankohtana

Käyttöaste yli 90% (= pääsääntöisesti kaikki varattavissa olevat vuorot varattuina)

Käyttöaste 90-70% (= pääosa vuoroista varattuna, mutta joitakin vapaita vuoroja löytyy)

Käyttöaste 70-50% (= hieman yli puolet vuoroista varattuja)

Käyttöaste 50-30% (= hieman alle puolet vuoroista varattuja)

Käyttöaste 30-10% (= vain pieni osa vuoroista varattuja)

Käyttöaste 0-10% (= vuorot käyttämättä, yksittäisiä poikkeuskertoja lukuun ottamatta)

	Ei varattavissa käyttöön	Käyttöaste yli 90%	Käyttöaste 90-70%	Käyttöaste 70-50%	Käyttöaste 50-30%	Käyttöaste 30-10%	Käyttöaste 10-0%
Arki-illat (klo 17 ->) syyslukukaudella 2012	•	•	•	•	•	•	•
Viikonloput syyslukukaudella 2012 nmlkj	•	•	•	•	•	•	•
Arki-illat (klo 17 ->) kevätlukukaudella 2013	•	•	•	•	•	•	•
Viikonloput kevätlukukaudella 2013	•	•	•	•	•	•	•

18. Arvioikaa, mikäli tietojenne puitteissa on mahdollista, liikuntasalienne käyttöä myös VIIME VUODEN (2012) KESÄLLÄ. Asteikko sama kuin ylläolevassa kysymyksessä

	Ei varattavissa käyttöön	Käyttöaste yli 90%	Käyttöaste 90-70%	Käyttöaste 70-50%	Käyttöaste 50-30%	Käyttöaste 30-10%	Käyttöaste 10-0%
Arkipäivät ja -illat kesäkuun alkupuolella ja elokuussa (= "lomakauden ulkopuolella")	•	•	•	•	•	•	•
Viikonloput kesäkuun alkupuolella ja elokuussa (= "lomakauden ulkopuolella")	•	•	•	•	•	•	•
Arkipäivät ja -illat kesäkuun loppupuolella ja heinäkuussa	•	•	•	•	•	•	•
Viikonloput kesäkuun loppupuolella ja heinäkuussa	•	•	•	•	•	•	•

19. Liittykö johonkin edellä mainituista ajanjaksoista koulunne osalta jotakin, mikä aiheutti normaalista poikkeavaa käyttöastetta? (esim. koulun remontti tms.) Jos liittyi, kuvataa lyhyesti syytä ja mitä em. ajanjaksoa se koskee.

- Ei
- Kyllä; mitä?

20. Koulun liikuntasalin/-salien käyttöaste iltapäivätunteina. Valitkaa koulunne tilannetta kuvaavat vastausvaihtoehdot. Voitte valita useamman vaihtoehdon.

- Iltapäivätunteina koulumme liikuntasali/-salit on koulun liikunnan opetuksen käytössä
- Iltapäivätunteina koulumme liikuntasalissa/-saleissa on muuta varattua toimintaa (iltapäiväkerhot, liikuntakerhot, opettajien pelivuoroja tms.)
- Iltapäivätunteina koulumme liikuntasalissa/-saleissa on jonkin verran käyttämättömiä vuoroja
- Iltapäivätunteina koulumme liikuntasalissa/-saleissa on paljon käyttämättömiä vuoroja

Liikuntasalin käyttäjäryhmät kouluajan ulkopuolella

21. Minkä tyyppiseen harrastustoimintaan koulunne liikuntasalia/-saleja pääsääntöisesti käytetään. Valitkaa arvionne pohjalta ao. vaihtoehdoista keskeisimmät käyttäjäryhmät

	Alle 18v. lasten ja nuorten urheiluseura- tai liikuntakerhotoiminta	Aikuisten urheiluseuratoiminta	Aikuisten kuntoliikunta	Erytisryhmien liikunta	Joku muu harrastustoiminta kuin edellä mainitut	En osaa arvioida
Suurin käyttäjäryhmä vuorovarausten määrässä	•	•	•	•	•	•
Toiseksi suurin käyttäjäryhmä vuorovarausten määrässä	•	•	•	•	•	•

22. Onko koulunne liikuntasalissa/-saleissa kouluajan ulkopuolella säännöllisesti varattuja aikoja muulle kuin liikunta- ja urheilutoiminnalle (esim. kuoro toiminta, näytelmäkerhot tms.)

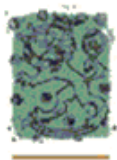
- Ei
- Kyllä; mitä?

Liikuntasalin käyttöön liittyvät ongelmat ja kehittämisehdotukset

23. Liittykö koulunne liikuntasalin/-salien kouluajan ulkopuoliseen käyttöön joitakin ongelmia tai haasteita?

24. Onko koulunne liikuntasalin/-salien koulutoiminnan ulkopuoliseen käyttöön liittyen tehty joitakin toimenpiteitä tai luotu uusia käytäntöjä, joilla käyttöä on pystytty kehittämään tai tehostamaan tms.? Mitä?

25. Sana on vapaa. (Esim. yleisiä kehittämisehdotuksia aihepiiriin liittyen)

Kuntien sisäliikuntatiloja koskeva valtakunnallinen selvitys

Vastaamisohjeet

Lue kysymykset huolellisesti läpi ja vastaa valitsemalla sopivin vaihtoehto käyttämällä hiiren vasenta painiketta tai kirjoittamalla vastauskenttään.

Kyselyn voit keskeyttää tarvittaessa siten, että jo antamanne vastaukset jäävät muistiin. Tässä tapauksessa paina Keskeytä -painiketta kyselyn lopussa. Ohjelma kysyy sähköpostiosoitetta, johon lähetetään linkki keskeytettyyn kyselyyn. Linkin avaamalla voit jatkaa vastaamistasi.

Valmis lomake lähetetään painamalla Lähetä - painiketta kyselyn lopussa.

1. Yleiset taustatiedot

Nimi

Työtehtävä

Sähköposti

Puhelinnumero

2. Kunta

3. Kunnan asukasmäärä

4. Maakunta

A) Sisäliikuntatilojen vuorojen jako ja käytön seuranta

5. Onko kunnassanne käytössä sähköinen varausjärjestelmä?

- Kyllä, mikä?
- Ei

6. Jos kyllä, ovatko koulujen liikuntasalit sähköisessä tilanvarausjärjestelmässä?

- Kyllä
- Ei

7. Kuinka pitkäksi aikaa ao. sisäliikuntatilojen käyttövuorot jaetaan kunnassanne kerralla?

	Kahdeksi tai useammaksi vuodeksi	Yhdeksi vuodeksi	Kausittain erikseen (esim. kevät ja syyskaudeksi erikseen)	Joku muu käytäntö, lyhyt kuvaus alla.
Liikuntahallit	•	•	•	•
Jäähallit	•	•	•	•
Uimahallit	•	•	•	•
Koulujen liikuntasalit	•	•	•	•

8. Kuntanne joku muu käytäntö, lyhyt kuvaus?

9. Millaista tietoa kuntanne sisäliikuntapaikoista on mahdollista saada?

	Käyttöaste	Kävijämäärä	Käyttöaste ja kävijämäärä	Ei kyseisiä tietoja saatavilla
Liikuntahallit	•	•	•	•
Jäähallit	•	•	•	•
Uimahallit	•	•	•	•
Koulujen salit	•	•	•	•

10. Onko kunnassanne tehty normaalista peruseräraportoinnista poikkeavaa laajempaa sisäliikuntapaikkojen käyttäjäseurantaa / käyttötutkimusta?

- Kyllä, minkä liikuntapaikkatyyppin osalta ja milloin?
- Ei

B) Koulujen liikuntasalien käyttö ja käytön kehittäminen

11. Mikä taho vastaa kunnassanne koulujen liikuntasalien käyttövuorojen jakamisesta kouluajan ulkopuoliseen liikuntakäyttöön?

- Liikuntatoimi
- Opetusvirasto/Sivistystoimi
- Koulujen rehtorit omien koulujensa osalta
- Joku muu taho / käytäntö, mikä:

12. Arvioikaa yleisellä tasolla kuntanne koulujen liikuntasalien käyttämätöntä kapasiteettia ao. ajankohtina. Mikäli mahdollista, pohjatkaa arvionne olemassa oleviin käyttöastetietoihinne.

	Ei käyttämätöntä kapasiteettia (=Käyttöaste erittäin korkea)	Jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste melko korkea)	Melko paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste hieman alhainen)	Erittäin paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste erittäin alhainen)	Koulujen liikuntasalit pääosin suljettuina käytöltä ko. ajankohtina
Arki-iltapäivät kouluvuoden aikana (syyskuu-toukokuu)	•	•	•	•	•
Arki-illat kouluvuoden aikana (syyskuu-toukokuu)	•	•	•	•	•
Viikonloput kouluvuoden aikana (syyskuu-toukokuu)	•	•	•	•	•
Kesäkuun alkuviikot & elokuu (= "kesälomakauden" ulkopuolinen aika)	•	•	•	•	•
Heinäkuu ("kesälomakausi")	•	•	•	•	•

13. Kuinka tyytyväisiä olette kuntanne koulujen liikuntasalien käyttöasteeseen koulukäytön ulkopuolella?

- Erittäin tyytyväisiä
- Melko tyytyväisiä
- Tyytyväisiä
- Melko tyytymättömiä
- Erittäin tyytymättömiä

14. Mikäli kuntanne koulujen liikuntasalien liikuntakäyttöön liittyy joitakin ongelmia tai haasteita (vajaakäyttöä, ylikuormitusta, käytön hallinnoinnin ongelmia tms), niin kertokaa mitä?

15. Onko kunnassanne jo tehty tai onko suunnitteilla toimenpiteitä koulujen liikuntasalien käytön kehittämiseen ja/tai tehostamiseen.

- On tehty
- On suunnitteilla
- Ei ole tehty, eikä suunnitteilla

16. Mikäli toimenpiteitä on jo tehty tai suunnitteilla, kertokaa millaisia (esim. hyviä käytäntöjä tms.)?

C) Kunnan omistamien liikuntahallien nykytilanne

17. Arvioikaa seuraavien kunnan omistamien sisäliikuntatilojen käyttöastetta ja saavutettavuutta. Mikäli kunnassa ei ole ko. tilaa, jättäkää kohta tyhjäksi. Mikäli kunnassa on useita tiloja, valitkaa mielestänne merkittävintä. Yli 50000 asukkaan kunnat -> siirry kohtaan 24.

• Uimahalli, hallin nimi?

• Jäähalli, hallin nimi?

• Liikuntahalli (palloiluhalli, joka ei ole ensisijaisesti koulun sali), hallin nimi ja liikuntatilan pinta-ala?

18. Arvioikaa kuntanne uimahallin käyttöastetta? (ajat suluissa ovat suuntaa antavia)

	Ei käyttämätöntä kapasiteettia (=Käyttöaste erittäin korkea)	Jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste melko korkea)	Melko paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste hieman alhainen)	Erittäin paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste erittäin alhainen)	Halli on suljettu
Arki-illat (syys-kevätkausi)
Arkipäivät (syys-kevätkausi)
Viikonloput (syys-kevätkausi)
Kesäkausi

19. Arvioikaa kuntanne uimahallin saavutettavuutta?

	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Kohtalainen	Heikko
Julkinen liikenne
Jalankulku ja pyöräilytiet
Henkilöauto (pysäköinti)

20. Arvioikaa kuntanne jäähallin käyttöastetta?

	Ei käyttämätöntä kapasiteettia (=Käyttöaste erittäin korkea)	Jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste melko korkea)	Melko paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste hieman alhainen)	Erittäin paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste erittäin alhainen)	Halli on suljettu
Arki-illat (syys-kevätkausi)
Arkipäivät (syys-kevätkausi)
Viikonloput (syys-kevätkausi)
Kesäkausi

21. Arvioikaa kuntanne jäähallin saavutettavuutta?

	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Kohtalainen	Heikko
Julkinen liikenne
Jalankulku ja pyöräilytiet
Henkilöauto (pysäköinti)

22. Arvioikaa kuntanne liikuntahallin käyttöastetta? (palloiluhalli, joka ei ole ensisijaisesti koulun sali)

	Ei käyttämätöntä kapasiteettia (=Käyttöaste erittäin korkea)	Jonkin verran käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste melko korkea)	Melko paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste hieman alhainen)	Erittäin paljon käyttämätöntä kapasiteettia (= Käyttöaste erittäin alhainen)	Halli on suljettu
Arki-illat (syys-kevätkausi)
Arkipäivät (syys-kevätkausi)
Viikonloput (syys-kevätkausi)
Kesäkausi

23. Arvioikaa kuntanne liikuntahallin saavutettavuutta?

	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Kohtalainen	Heikko
Julkinen liikenne
Jalankulku ja pyöräilytiet
Henkilöauto (pysäköinti)

24. Keneltä kunnassanne voi tiedustella lisätietoja liikuntahalleihin liittyen?

Nimi

Sähköpostiosoite

25. Kuinka tyytyväisiä olette ao. liikuntapaikkojen käyttöasteisiin yleisellä tasolla?

	Erittäin tyytyväisiä	Melko tyytyväisiä	Tyytyväisiä	Melko tyytymättömiä	Erittäin tyytymättömiä
Uimahallit
Jäähallit
Liikuntahallit

26. Mikäli uima-, jää- ja liikuntahalleihin liittyy havaittuja liikenteellisiä tai käyttäjäryhmiin liittyviä saavutettavuusongelmia, mihin ja millaisia?

27. Onko kuntanne sisäliikuntatiloilla lainmukaiset ja ajantasaiset turvallisuussuunnitelmat (turvallisuussuunnitelma = pelastussuunnitelma, turvallisuusasiakirja ja työsuojelun toimintaohjelma)?

	Kaikista	Osasta	Ei ole	En osaa sanoa
Uimahallit
Jäähallit
Liikuntahallit

Vapaa sana

28. Kommentoikaa vapaasti kyselyä, omia vastauksianne ja antakaa kehittämissuhteita.

Keskeytä

izalo